

Assistansersättning

Fritids- och samhällsaktiviteter

Dubbel assistans

Assistans under tid i barnomsorg, skola och daglig verksamhet

Tillsyn, både som grundläggande och andra personliga behov

Rättslig kvalitetsuppföljning

Utgivare: Försäkringskassan
Rättsavdelningen

Upplysningar: Anna-Klara Ericmats
010-116 16 14
anna-klara.ericmats@forsakringskassan.se

Webbplats: www.forsakringskassan.se

Förord

Försäkringskassan har under det senaste året utvecklat en ny modell för systematisk kvalitetsutveckling. Modellen bygger på en kombination av lokala kvalitetsuppföljningar, uppföljning av kvalitetsindikatorer samt fördjupade rättsliga kvalitetsuppföljningar.

Rättsavdelningen ansvarar för de rättsliga kvalitetsuppföljningarna och kommer att genomföra mellan fyra och åtta sådana uppföljningar varje år. I denna rapport presenteras resultatet av en rättslig kvalitetsuppföljning inom assistansersättning.

Rättschefen har beslutat om den del av rapporten som avser den rättsliga uppföljningen. Generaldirektören har beslutat om verksamhetens åtgärder med anledning av de rekommendationer som har tagits fram i rapporten.

Rapporten är skriven av Anna-Klara Ericmats, rättslig expert vid Rättsavdelningen. Ett tack riktas till övriga personer inom Försäkringskassan som har medverkat i gransknings- och analysarbetet.

Kjell Skoglund
Verksamhetsområdeschef
Verksamhetsområde Process- och socialförsäkringsjuridik,
Rättsavdelningen

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Bakgrund.....	7
Syfte.....	7
Metod.....	8
Resultat	9
Om ärendena i uppföljningen.....	9
Beviljas många timmar assistansersättning inom dessa områden?.....	9
Fritids- och samhällsaktiviteter.....	11
Dubbel assistans.....	14
Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.....	17
Tillsyn som grundläggande behov.....	18
Tillsyn som andra personliga behov.....	23
Sammanfattande diskussion och slutsatser	28
Rekommendationer och åtgärder	31
Bilaga 1	33

Sammanfattning

I denna rapport redovisas en uppföljning som syftar till att undersöka den rättsliga kvaliteten i bedömningar om rätt till assistansersättning för fritids- och samhällsaktiviteter, dubbel assistans, assistansersättning under tid då den funktionshindrade deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, samt tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov. Dessa områden valdes ut eftersom de antas generera många timmar beviljad assistansersättning.

Uppföljningen omfattar ett slumpmässigt urval av beslut om beviljande av assistansersättning under perioden januari – december 2014. Urvalet har endast inkluderat beslut där den sökande inte tidigare varit berättigad till assistansersättning. Av de 506 ärenden som ingick i uppföljningen var 300 vuxna från 20 år och 206 barn till och med 19 år.

Uppföljningen visar att vi till stor del har valt ut rätt områden avseende det antal timmar assistansersättning som beviljas för dessa hjälpbehov. Tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov samt dubbel assistans ger många timmar assistansersättning i de ärenden det beviljas. Fritids- och samhällsaktiviteter ger inte lika många timmar i varje ärende det beviljas, men det beviljas i stället i vartannat ärende vilket också medför många timmar totalt. Assistansersättning under tid den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet har endast varit aktuellt i ett fåtal av ärendena i uppföljningen. Detta beror sannolikt på att sådana yrkanden oftast inkommer först efter en tid med assistansersättning, och i uppföljningen ingår endast förstagångsansökningar.

Resultaten visar att utredningarna i de utvalda områdena i stora delar är bristfälliga och att det saknas kunskap om viktiga delar i bedömningarna. Detta skiljer sig från resultaten från den rättsliga kvalitetsuppföljning som gjorts av de grundläggande behoven.¹ Särskilt gäller detta bedömning av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper om den sökande, det som vi här avser med tillsyn som grundläggande behov. Där finns osäkerhet både kring bedömningen av om den sökandes funktionsnedsättning är av sådan karaktär att den kräver aktiv tillsyn av övervakande karaktär, samt bedömningen av om det krävs ingående kunskap om den sökande för att ge hjälpen på rätt sätt. Dessa kunskapsbrister och den osäkerhet kring bedömningarna och vad som krävs för att en utredning ska vara tillräcklig för att kunna göra en bedömning har påverkat resultaten av uppföljningen. Granskarna har hellre friat än fällt vissa ärenden, trots att de själva hade utrett mer innan de tog ställning till behovet i fråga.

¹ Försäkringskassan, Rättslig uppföljning 2015:2 *Personkrets och grundläggande behov – Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning*

Under uppföljningen har granskarna även noterat att det förekommer att handläggarna tar genvägar i utredningen. Efter att man har utrett de grundläggande behoven så utreder man inte alltid den sökandes andra personliga behov, utan beviljar tillsyn för all vaken tid, trots att det kanske egentligen var fråga om hjälp med handräckning eller förflyttningar under samma tid. Även i ärenden där man har utrett andra personliga behov så brister ibland utredningarna i detaljerna, t.ex. vid utförandet av fritidsaktiviteter.

En stor del av assistansersättningen beviljas som tillsyn och det kan uppfattas som att tillsyn ibland används för att fylla ut den vakna tid av dygnet som inte upptas av andra hjälpbehov för den sökande. Det förekommer även att tillsyn som andra personliga behov bedöms tillsammans med andra, mer odefinierade, behov och i dessa ärenden framkommer inte med tydlighet vad assistansersättningen egentligen har beviljats för.

Assistansersättningen är en rättighetslagstiftning som ska ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet att leva sitt liv som andra. Regelverket är utformat för att ge utrymme för bedömningar utifrån de förutsättningar som finns i det enskilda ärendet. Det är dock av stor vikt att våra bedömningar görs enhetligt och på ett rättssäkert sätt. Försäkringskassan behöver därför tydliggöra begreppet tillsyn i stort för att handläggarna ska kunna få ett bättre stöd i sina bedömningar, särskilt bedömningen av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper, men även bedömning av tillsyn som andra personliga behov. Även utredningarna behöver förbättras i vissa delar. Utredningen i ett assistansersättningsärende är mycket komplex och omfattande och även här behöver handläggarna stärkas i sin metodik. För att ge en bra grund för likformighet i bedömningarna måste det även finnas strukturerade former för samverkan och diskussioner mellan de olika verksamhetsområdena inom avdelningen för funktionsnedsättning.

Inledning

Bakgrund

Enligt Försäkringskassans arbetsordning ansvarar Rättsavdelningen för rättslig kvalitetsuppföljning och återkoppling. Rättslig kvalitetsuppföljning är en av tre delar i Försäkringskassans modell för systematisk kvalitetsutveckling som även inkluderar lokala kvalitetsuppföljningar och uppföljning av kvalitetsindikatorer. Den rättsliga kvalitetsuppföljningen syftar till att ge fördjupad kunskap inom områden där det finns tecken på brister i rättstillämpningen.

Denna fördjupade rättsliga kvalitetsuppföljning har sin bakgrund i ett regeringsuppdrag där Försäkringskassan har att analysera och redovisa orsaker till att såväl antalet beviljade timmar per vecka och person som antalet personer inom assistansersättningen ökar.²

Eftersom det inte finns någon tydlig rättslig styrning för hur bedömningen av tidsåtgången för olika behov ska göras innebär det svårigheter att mäta den rättsliga kvaliteten i de bedömningarna. Uppföljningen har i stället avgränsats till de bedömningsmoment som troligen kan generera många timmar assistansersättning. Det handlar om bedömning av

- fritids- och samhällsaktiviteter,
- assistans av fler än en assistent (dubbel assistans),
- assistansersättning under tid då den funktionshindrade deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet och
- tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov.

Syfte

Uppföljningen syftar till att undersöka den rättsliga kvaliteten i bedömningar om rätt till assistansersättning för fritids- och samhällsaktiviteter, assistans av fler än en assistent, assistansersättning under tid då den funktionshindrade deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, samt tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov. Rättslig kvalitet innefattar bland annat att beslut ska vara materiellt rätt, alltså att de följer gällande författningar, praxis, allmänna råd samt intern myndighetsnormering. Vi har därför valt att undersöka om bedömningarna i de nämnda områdena görs på ett enhetligt sätt utifrån den rättsliga styrning som finns.

² Svar på regeringsuppdrag *Assistansersättningens utveckling – Orsaker till ökningen av antalet assistansmottagare och genomsnittligt antal timmar*, dnr 05673-2015.

Uppföljningen genomförs med anledning av regeringsuppdraget som hänvisas till ovan, som bland annat handlar om att analysera orsaker till att antalet timmar assistansersättning per person och vecka ökar. En avsikt med uppföljningen är därför att få kunskap om skälen till att Försäkringskassan beviljar många timmar assistansersättning.

Metod

Urval

Urvalsramen innehåller slumpmässigt framtagna beslut om beviljande av assistansersättning under perioden januari – december 2014. Urvalsramen inkluderar endast beslut där den sökande inte tidigare varit berättigad till assistansersättning, dock kan det finnas tidigare ansökningar som har lett till avslag.

Uppföljningen har innefattat 506 ärenden, vilket motsvarar mer än hälften av alla ärenden i urvalsramen. Av de ärenden som ingick i uppföljningen var 300 vuxna och 206 barn upp till 19 år.

Aktgranskning

Uppföljningen har gjorts genom en aktgranskning och själva granskningsarbetet har utförts av sju specialister som representerat olika geografiska delar av Försäkringskassan fördelat över regionerna nord, syd, öst och väst.

Respektive granskare har granskat en sjundedel av ärendena och de har inte granskat ärenden i det geografiska område som de själva tillhör.

Granskningsarbetet har utförts utifrån ett i förväg framtaget frågeformulär. Frågorna har testats och reviderats i omgångar innan arbetet startade. Frågeformuläret har kalibrerats genom en provgranskning där granskarna individuellt besvarade de framtagna frågorna i samma tre ärenden. Resultatet jämfördes och diskuterades, vilket resulterade i några förtydliganden i frågeformuläret. Granskningsarbetet inleddes sedan med en gemensam uppstart då alla granskare satt tillsammans och påbörjade arbetet med granskning av sina tilldelade ärenden. Där lyftes ytterligare frågor och sista justeringar gjordes i frågeformuläret. Frågeformuläret finns i bilaga 1.

Granskarna har tagit del av de ärenden som omfattas av uppföljningen via ärendehanteringssystemet ÄHS och det webbaserade verktyget Easy-research har använts för att genomföra granskningsarbetet.

Gemensam analys

Efter att granskningsarbetet slutförts genomfördes en analysworkshop tillsammans med flertalet av granskarna för att tillsammans gå igenom resultaten och fånga ytterligare iakttagelser som de gjort under granskningen. Vi har även genomfört ett analysmöte tillsammans med personliga handläggare, specialister, verksamhetsutvecklare, omprövare och rättslig expert för att analysera och få reflektioner från olika delar av verksamheten kring resultaten.

Resultat

Om ärendena i uppföljningen

Av de 506 ärenden som ingick i uppföljningen var 206 barn till och med 19 år och 300 vuxna. Tabellen nedan visar antalet ärenden för olika åldersspann. Den största gruppen var barn i åldern 0-9 år. En av orsakerna till detta kan vara att det endast ingått förstagångsansökningar om assistansersättning i uppföljningen.

Ålder	Antal	Andel (%)
0-9	136	27
10-19	70	14
20-29	30	6
30-39	21	4
40-49	58	11
50-59	92	18
60-65	99	20

De flesta av barnen hade bedömts tillhöra personkrets 1. Av det totala antalet ärenden i uppföljningen var det flest som hade bedömts tillhöra personkrets 3. I ca 10 procent av ärendena saknas uppgift om personkrets. Detta betyder att personkretstillhörighet inte har registreras i IT-systemet, det behöver inte betyda att det inte finns ett ställningstagande till personkretstillhörighet i ärendet. Fördelningen av de olika personkretsarna för olika åldrar framkommer i tabellen nedan.

Ålder	Personkrets 1	Personkrets 2	Personkrets 3	Personkrets saknas
0-9	71	0	43	22
10-19	48	0	12	10
20-29	16	1	9	4
30-39	5	1	14	1
40-49	5	5	42	6
50-59	3	13	62	14
60-65	0	8	82	9
Total	148	28	264	66

Beviljas många timmar assistansersättning inom dessa områden?

Valet av de bedömningsområden som uppföljningen innefattar har gjorts med utgångspunkt i antagandet om att dessa områden genererar många

timmar assistansersättning. Resultaten har dock visat att det inte alltid går att härleda hur många timmar som har beviljats för varje behov eftersom det förekommer i ärendena att handläggaren inte utreder varje behov för sig. Granskarna ger bilden av att det är vanligt att handläggaren tar genvägar i utredningen och utreder inte om den sökande exempelvis har behov av hjälp vid fritidsaktiviteter, eller hjälp med handräckning och förflyttning, utan i stället har beviljat större delar av hjälpbehovet som tillsyn som andra personliga behov.

Få ärenden med assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet

Uppföljningen har visat att det inte förekommer i särskilt stor utsträckning att Försäkringskassan beviljar assistansersättning under tid den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, åtminstone inte vid förstagsångsansökningar. Endast i 6 procent av ärendena som ingår i uppföljningen har den sökande yrkat på assistansersättning under tid som han eller hon vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, och Försäkringskassan har beviljat tid för detta i drygt två tredjedelar av de ärendena. Vid de analysmöten som genomförts har deltagarna framfört att det sannolikt ser annorlunda ut när kunden har haft assistansersättning en tid och att det är först då som yrkanden om assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet kommer in.

Dubbel assistans förekommer i vart tredje ärende och med många timmar per ärende

Assistans av fler än en assistent, dubbel assistans, har visat sig vara ett område som genererar ett relativt stort antal timmar assistansersättning, åtminstone i de ärenden där det är aktuellt. I en dryg tredjedel av ärendena som ingår i uppföljningen har den sökande yrkat på tid för dubbel assistans, och av dessa har Försäkringskassan beviljat dubbel assistans i 85 procent. Det innebär att dubbel assistans har beviljats i ca 30 procent av ärendena som ingår i uppföljningen. I de ärenden där dubbel assistans har beviljats uppgår beviljade timmar för detta i genomsnitt till 35 timmar per person och vecka för barn och 24 timmar per person och vecka för vuxna. Detta måste anses vara ett betydande antal timmar.

Att genomsnittet av tid för dubbel assistans för barn uppgår till ca 5 timmar per barn och dag är en anmärkningsvärt hög siffra med tanke på det ansvar som skola och barnomsorg har för ett barn med funktionsnedsättning samt det föräldraansvar som vi ska ta hänsyn till i bedömningen av barnets behov av hjälp.

Vanligt med tid för fritids- och samhällsaktiviteter

Assistansersättning för behov av hjälp under fritids- och samhällsaktiviteter förekommer i relativt stor utsträckning. I två tredjedelar av ärendena som ingår i uppföljningen har den sökande yrkat på tid för detta, och av dessa ärenden har Försäkringskassan beviljat tid i tre fjärdedelar. Detta innebär att tid för fritids- och samhällsaktiviteter har beviljats i vartannat av de ärenden som ingår i uppföljningen.

Granskarna uppger att det ofta handlat om relativt få timmar i varje ärende och att det ofta handlar om att den sökande vill gå på promenader och besöka vänner. I de ärenden där tid för fritids- och samhällsaktiviteter har beviljats uppgår genomsnittet av timmar för detta behov till 11 timmar per person och vecka för både barn och vuxna. I 16 procent av ärendena där Försäkringskassan har godtagit tid för fritids- och samhällsaktiviteter har tiden inte specificerats eftersom handläggaren har slagit samman fritidsaktiviteter med något annat behov. Dessa ärenden finns inte med när genomsnittet av tiden har beräknats.

Granskarna har framfört synpunkter på hur dessa behov utreds. Deras uppfattning är att handläggaren sällan ställer tillräckligt detaljerade frågor om till exempel hur den sökandes träning utförs och vilka behov av hjälp som uppstår under tiden.

Många timmar assistansersättning för tillsyn och utredningen brister

Tillsyn är ett behov som genererar många timmar assistansersättning i de ärenden där det beviljas. I de ärenden där tillsyn beviljas uppgår det genomsnittliga antalet timmar för tillsyn som grundläggande behov för barn till 87 timmar per person och vecka och för vuxna till 90 timmar per person och vecka. För tillsyn som andra personliga behov är motsvarande siffror 40 timmar per person och vecka för barn och 53 timmar per person och vecka för vuxna. I 23 procent av ärendena som ingår i uppföljningen har Försäkringskassan beviljat tid för tillsyn som grundläggande behov och i 40 procent av ärendena har vi beviljat tid för tillsyn som andra personliga behov.

Uppföljningen visar att i vart femte av ärendena där Försäkringskassan har beviljat tillsyn som grundläggande behov eller tillsyn som andra personliga behov är utredningen inte tillräcklig för att granskarna ska kunna ta ställning till behovet i fråga. Granskarna uppger att handläggarna i dessa ärenden inte har utrett den sökandes behov tillräckligt för att de ska kunna avgöra om kriterierna för tillsyn som grundläggande behov är uppfyllda. Angående tillsyn som andra personliga behov uppger granskarna att handläggarna ibland tar genvägar i utredningen och att de inte har utrett om den sökande har andra personliga behov innan man utreder behovet av tillsyn. I dessa ärenden kan det vara så att den sökande skulle få viss tid assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov, men inte i den omfattning som har beviljats i ärendet. Detta är dock inte något som vi vet med säkerhet eftersom den sökandes behov inte har utretts i tillräcklig omfattning.

Mer detaljerade resultat redovisas nedan för varje behov som tagits med i uppföljningen.

Fritids- och samhällsaktiviteter

Kort om regelverket

En person har rätt till assistansersättning om han eller hon behöver personlig assistans för de grundläggande behoven under i genomsnitt mer än 20

timmar per vecka. Det framgår av 51 kap. 3 § SFB. När detta är fastställt är nästa steg att bedöma behovet av personlig assistans för andra personliga behov som inte tillgodoses på något annat sätt (9 a § andra stycket lagen [1993:387] om stöd och service till vissa funktionshindrade [LSS]). För att en viss insats ska kunna nekas på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på något annat sätt (prop. 1992/93:159 s. 172). Vid beräkning av antalet timmar assistansersättning ska beaktas all tid som avser uppgifter som assistenten utför som ett led i det personliga stödet i den dagliga livsföringen (3 § förordning [1993:1091] om assistansersättning).

Vid bedömningen av om det behövs personlig assistans för att tillgodose ett annat personligt behov ska man, precis som vid bedömning av grundläggande behov, ta hänsyn till olika bedömningsmoment.

Ett exempel på en sådan bedömning är om behovet tillgodoses genom normalt föräldraansvar (51 kap. 6 § SFB). Det är viktigt att uppmärksamma om behovet varierar utifrån tid på dygnet, vardag och helg eller någon annan ledighet. Behovet kan även se olika ut från dag till dag. I utredningen ska man ta ställning även till andra samhällsinsatser.

Andra personliga behov kan till exempel vara behov av hjälp med att träna, arbeta eller studera. Det kan också vara behov av hjälp med att sköta sitt hem, utföra sina fritidsintressen eller annat som leder till att personen kan leva ett liv så likt andra som möjligt (prop. 1992/93:159 s. 64). I samband med dessa aktiviteter kan det även förekomma behov av hjälp som är av grundläggande karaktär, till exempel av- och påklädning i samband med träning.

Vid aktiviteter utanför den plats där den sökande regelbundet vistas (vanligen sitt hem), som vid utövandet av olika träningsaktiviteter, besök på bio, konserter eller under sammanträden kan assistansersättning beviljas för hela aktiviteten inklusive tid mellan preciserade hjälpbehov (grundläggande och andra personliga behov) om det annars inte skulle vara möjligt för den sökande att utöva aktiviteten. En förutsättning för detta är att den personliga assistenten är närvarande under hela aktiviteten på grund av att hjälpbehov, som inte tillgodoses av annan, kan förväntas uppstå under aktiviteten (FKRS 2012:05).

Vanligt förekommande med behov av hjälp vid fritids- och samhällsaktiviteter

I ärendena som ingår i uppföljningen har den sökande yrkat på tid för behov av hjälp vid fritids- och samhällsaktiviteter i 68 procent, vilket motsvarar 342 ärenden. För de ärenden där den sökande var barn var andelen 44 procent, och för de ärenden där den sökande var vuxen var andelen 81 procent. Det är alltså mer vanligt att man yrkar på tid för behov av hjälp vid fritids- och samhällsaktiviteter som vuxen än som barn. Av de ärenden där man hade yrkat på tid för fritids- och samhällsaktiviteter hade Försäkringskassan godtagit tid i 75 procent, vilket motsvarar 257 ärenden. Detta innebär att tid för fritids- och samhällsaktiviteter hade beviljats i ungefär hälften av

alla ärenden som ingår i uppföljningen. En vanlig anledning till att Försäkringskassan inte hade godtagit tid var att vi hade godtagit tiden i sin helhet som tillsyn, antingen som grundläggande behov eller som andra personliga behov, och att vi inte hade specificerat behovet av hjälp vid fritidsaktiviteter.

I 20 procent av de ärenden där vi godtagit tid för fritids- och samhällsaktiviteter hade vi godtagit tid för grundläggande behov i samband med att en fritids- eller samhällsaktivitet genomfördes. Granskarna ger bilden att det oftast handlade om personer som tränar och behöver hjälp med de grundläggande behoven på- och avklädning samt personlig hygien i samband med träningen. Granskarnas upplevelse från ärendena var att de vanligaste fritidsaktiviteterna är promenader och besök hos vänner, och att det i de flesta ärenden inte handlar om särskilt många timmar per vecka. Det finns dock ärenden som beviljas många timmar per vecka för fritidsaktiviteter, i vissa ärenden för promenader och i vissa ärenden för träning flera gånger om dagen. Det förekom ärenden där timmarna för de grundläggande behoven översteg 20 timmar per vecka endast med anledning av frekvent tränande.

Medelvärdet av antalet timmar assistansersättning som beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter i ärendena som ingår i uppföljningen var 11 timmar per person och vecka, både för barn och vuxna. Den största posten timmar som hade beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter var 42 timmar per person och vecka, och den minsta var 0,6 timmar per person och vecka.

Tydliga brister i utredningen i vart tionde ärende

Granskarnas bedömning var att utredningen var klart bristfällig i vart tionde ärende, för alla eller någon av de fritids- och samhällsaktiviteter som assistansersättning hade beviljats för. Vid analysmötet framkom att granskarna ibland hade svårt att säga att utredningen inte var tillräcklig för att kunna ta ställning, trots att de själva sa sig skulle ha utrett mer innan de tog ställning till att bevilja tid för fritids- och samhällsaktiviteter eller inte, och hur mycket tid som skulle beviljas. I sådana ärenden har de hellre friat än fällt ärendet. Deras uppfattning var därför att fler ärenden än vart tionde var bristfälligt, men att de endast kunnat ange att ärendet med tydlighet varit bristfälligt i vart tionde.

Deras generella bild efter granskningen var att de ofta saknade utredning kring detaljerna om vilken hjälp den sökande faktiskt behövde; om man byter om till andra kläder, om man duschar efter träningen, om träningen utförs hemma eller på lokal osv. De upplevde att det saknades information i utredningarna för att ta ställning till behovet i fråga och hur mycket tid som ska beviljas.

Granskarna gör samma bedömning i hög grad

Av de ärenden där granskarna har angett att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till behov av hjälp med fritids- och samhällsaktiviteter har de tagit ställning till om de själva skulle göra samma bedömning som handläggaren. I 96 % av ärendena skulle granskaren göra samma bedömning som

handläggaren, att godta tid för fritids- och samhällsaktiviteter. I de ärenden där granskaren gjorde en annan bedömning var anledningen t.ex. att granskaren ansåg att handläggaren borde ha tagit hänsyn till föräldraansvar och inte beviljat tid för den aktuella fritidsaktiviteten eller att det inte framstod som rimligt utifrån funktionsnedsättningen att den sökande behövde den yrkade hjälpen vid genomförandet av fritidsaktiviteten.

Dubbel assistans

Kort om regelverket

Behovet av två eller flera assistenter samtidigt, vad vi brukar referera till som dubbel assistans, kan uppstå både för hjälp med grundläggande behov och för hjälp med andra personliga behov. Det är individens behov av dubbel assistans som är avgörande för om dubbla timmar kan beviljas. Försäkringskassan måste göra en individuell bedömning i varje enskilt fall. Det kan ibland behövas hjälp av flera assistenter samtidigt. När en person vistas i miljöer där det är nödvändigt med mänsklig lyfthjälp kan två personer behövas för att ge assistans. Detta kan inträffa under resor, när man bor utanför hemmet, vid deltagande i fritids- och träningsaktiviteter etc. Ytterligare exempel på situationer som kan kräva dubbel assistans är rörelseträning för personer med stora rörelsehinder.

Behov som kan härledas till assistenten eller anordnaren ingår inte i bedömningen av rätten till assistansersättning, det är endast den försäkrades behov som är styrande. Assistenternas arbetsmiljö är därför inte skäl att bevilja dubbel assistans. Försäkringskassan ska inte heller ta hänsyn till assistenternas schema eller deras behov av att kunna lägga ett schema.

Från den 1 januari 2011 gäller att den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m., eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), har utretts (9 a § tredje stycket LSS).

Behovet av hjälp av en extra assistent bör vid till exempel skötsel av hygien och vid av- och påklädning i vissa fall kunna underlättas genom att en lyft installeras i bostaden. Det bör kunna krävas av den enskilde att denne undersökt och övervägt alternativa lösningar för behoven av dubbel assistans. Även om han eller hon finner att behovet kan tillgodoses exempelvis genom bostadsanpassning, bör det även fortsättningsvis stå fritt för honom eller henne att välja att ansöka om dubbel assistans i stället. Det bör alltså räcka med att de alternativa lösningarna har utretts (prop. 2009/10:176, s. 57).

Att möjligheterna ska ha utretts innebär att beslut om bostadsanpassning och en bedömning av en arbetsterapeut eller motsvarande utredning ska bifogas en ansökan om dubbel assistans. Så snart en utredning har presenterats av den enskilde ska han eller hon ha rätt till dubbel assistans om övriga villkor är uppfyllda, även om det finns möjlighet att tillgodose behovet på annat sätt, till exempel genom beviljade hjälpmedel så länge hjälpmedlen inte rent

faktiskt är installerade. Den som redan tagit reda på sina möjligheter i dessa avseenden behöver inte på nytt undersöka förutsättningarna, utan kan bifoga de beslut eller den utredning som redan finns. Om bostadsanpassningsbidrag över huvud taget inte är aktuellt får möjligheterna anses utredda redan med ett sådant konstaterande (prop. 2009/10:176, s. 75).

Om den försäkrade fått tillgång till hjälpmedel eller bostadsanpassning och får sina behov tillgodosedda på så sätt, har han eller hon inte rätt till dubbel assistans (51 kap. 2 § SFB och 7 § LSS).

Dubbel assistans beviljas i vart tredje ärende

Av ärendena som ingått i uppföljningen har den enskilde yrkat på tid för dubbel assistans i 36 procent, vilket motsvarar 184 ärenden. För de ärenden där den sökande var barn var andelen 26 procent, och för de ärenden där den sökande var vuxen var andelen 43 procent. Det är alltså mer vanligt att man yrkar på tid för dubbel assistans som vuxen än som barn. Av de ärenden där man hade yrkat på tid för dubbel assistans hade Försäkringskassan godtagit tid för dubbel assistans i 85 procent, vilket motsvarar 156 ärenden. Detta innebär att dubbel assistans har beviljats i ca 30 procent av ärendena som ingår i uppföljningen.

I de ärenden där dubbel assistans hade beviljats var det genomsnittliga antalet timmar som beviljats för dubbel assistans, både för grundläggande och för andra personliga behov 35 timmar per person och vecka för barn och 24 timmar per person och vecka för vuxna. Det genomsnittliga antalet timmar som beviljats för dubbel assistans för grundläggande behov var 38 timmar per person och vecka för barn och 17 timmar per person och vecka för vuxna. För dubbel assistans för andra personliga behov var motsvarande siffror 7 timmar per person och vecka för barn och 10 timmar per person och vecka för vuxna. Den största posten timmar som hade beviljats för dubbel assistans, både för grundläggande och för andra personliga behov, var 168 timmar per person och vecka, vilket innebär dubbel assistans dygnet runt, och den minsta var 0,1 timmar per person och vecka.

Sällan beslut om bostadsanpassningsbidrag i akten

Av de 156 ärenden där Försäkringskassan hade beviljat tid för dubbel assistans hade handläggaren utrett möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) i 65 procent, vilket motsvarar 101 ärenden. Granskarna uppger dock att det sällan fanns beslut om bostadsanpassningsbidrag i akten, utan oftast hade handläggaren gjort en muntlig utredning av detta med kommunen. I 24 procent av ärendena var det inte aktuellt med bostadsanpassningsbidrag eftersom den sökande behövde dubbel assistans med anledning av sitt psykiska tillstånd. I 11 procent av ärendena, vilket motsvarar 17 ärenden, saknades särskild utredning om möjligheter till bostadsanpassningsbidrag.

Vid analysmötena framkom att detta sannolikt har sin orsak i att handläggaren själv ser att den sökande har bostadsanpassningar i hemmet vid

hembesöket, och att det då kan verka onödigt att begära in ett beslut om bostadsanpassningsbidrag. Det kan annars vara ett utredningsmoment som ofta drar ut på tiden eftersom det tar tid att få underlag från kommunen. Det uppfattas även till viss del som ett onödigt utredningssteg eftersom den sökande ändå har möjlighet att själv välja att inte utnyttja bostadsanpassningsbidraget utan i stället ansöka om dubbel assistans.

Tiden beräknas oftast för avgränsade moment

Den tid som har beviljats för dubbel assistans i ärendena har beräknats endast för de avgränsade moment som kräver dubbel assistans i majoriteten av ärenden, 76 procent. I 15 procent av ärendena har tiden beräknats för de avgränsade moment som kräver dubbel assistans samt för tiden mellan de avgränsade momenten med hänsyn till att det finns allvarliga hälsorisker. Båda dessa sätt att beräkna tiden är riktiga.

Det finns dock 14 ärenden där Försäkringskassan har beräknat tiden mellan de avgränsade momenten som kräver dubbel assistans, trots att det inte finns allvarliga hälsorisker, och sex ärenden där tiden för dubbel assistans har beräknats i tidsblock av dygnet. I dessa ärenden har man alltså inte följt den normering som finns angående hur tiden för dubbel assistans ska beräknas.

Utredningen brister i vart tionde ärende

Utöver att det sällan fanns beslut om bostadsanpassningsbidrag i akterna har granskarna bedömt att det saknades tillräcklig utredning för att kunna ta ställning till behovet av dubbel assistans i vart tionde ärende, för alla eller något av de behov av dubbel assistans som bedömts i ärendet. Granskarna har angett att de t.ex. saknade utredning kring varför man behövde vara två assistenter vid det specifika behovet eller att det saknades medicinska underlag.

Granskarna gör samma bedömning i hög grad

Av de ärenden där granskarna ansåg att utredningen var helt eller delvis tillräcklig för att kunna ta ställning till behovet av dubbel assistans skulle de göra samma bedömning som handläggaren och godta tid för dubbel assistans i 91 procent, vilket motsvarar 132 ärenden.

I de ärenden där de inte skulle göra samma bedömning har de t.ex. angett att handläggaren borde ha tagit hänsyn till föräldraansvaret och inte beviljat dubbel assistans. I andra ärenden har granskarna angett att man borde ha begränsat beviljandet till att endast avse aktiva insatser. Det finns även ett ärende där vi har beviljat dubbel assistans för en assistent som ska köra bilen vid utflykter och en assistent som övervakar personen, där granskaren har svarat att man inte gör samma bedömning.

Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet

Kort om regelverket

Huvudregeln säger att man inte kan få assistansersättning när man vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS (106 kap. 24 § 4 SFB). Assistansersättning kan dock beviljas om det finns särskilda skäl (106 kap. 25 § SFB).

Ett barn med funktionsnedsättning har ofta särskilda behov av stöd i barnomsorgen, skolan och under fritiden. Om barnets behov av särskilt stöd i till exempel förskolan och skolan inte tillgodoses inom ramen för den ordinarie verksamheten bör det vara huvudmannens uppgift att se till att resurser tillförs med hänsyn till barnets behov. Det kan till exempel innebära att personaltätheten höjs eller att elevassistans tillförs. (Prop. 1992/93:159 s. 65)

Barn med funktionshinder och vuxnas behov av särskilt stöd i till exempel barnomsorg, skola och daglig verksamhet bör i princip tillgodoses inom ramen för den kommunala verksamheten. Personlig assistans ska därmed inte ersätta den personal som behövs för att bedriva verksamheten. (Bet. 1995/96:SoU15 s. 15)

Undantaget innebär att assistansersättning kan beviljas även i samband med vistelse i barnomsorg, skola och daglig verksamhet om det finns särskilda skäl (106 kap. 25 § SFB). Detta kan gälla exempelvis

- i situationer där den försäkrades funktionshinder skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än med sin eller sina personliga assistenter
- när det med hänsyn till personens hälsotillstånd är viktigt att den personliga assistenten finns till hands
- i situationer där funktionshindret gör det särskilt angeläget att den assistansberättigade har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig
- om funktionsnedsättningen är sådan att personen behöver tillgång till någon som har ingående kunskap om honom eller henne och hälsotillståndet. (Prop. 1995/96:146 s. 15 och bet. 1995/96:SoU15 s. 15)

Få ärenden som beviljats tid

I ärendena som ingått i uppföljningen har man yrkat på tid för assistansersättning under tid den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet i endast 6 procent, vilket motsvarar 30 ärenden. Av de ärenden där man hade yrkat på tid för detta hade Försäkringskassan godtagit tid i 70 procent, vilket motsvarar 21 ärenden. Detta innebär att det är för få ärenden för att dra generella slutsatser, utan vi får i stället se resultaten från uppföljningen i denna del som exempel på hur denna bedömning görs.

Vid analysworkshopparna framkommer att en anledning till att det är så få ärenden som yrkat på tid för detta är att det endast ingår nyansökningar i

urvalet för uppföljningen. Deltagarna är eniga om att yrkanden på tid i barnomsorg, skola och daglig verksamhet ofta kommer in efter något år med assistansersättning.

Utredning görs inte alltid med verksamheten

Utredningen för att avgöra om det finns särskilda skäl för att bevilja assistansersättning under tid som den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet görs genom kontakt med den aktuella verksamheten i knappt vartannat ärende. Trots att det är få ärenden i denna uppföljning där denna bedömning har varit aktuell så måste det ändå anses vara anmärkningsvärt att man har kontakt med verksamheten endast i vartannat ärende. I vissa ärenden kan orsaken till detta vara att informationen finns i ärendet utan att handläggaren behövde ta ytterligare kontakt.

I 38 procent av ärendena har handläggaren utrett skälen till att assistansersättning behövs i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet med den sökande och i ytterligare 15 procent med den sökandes ombud. I en tredjedel av ärendena har man utgått från de medicinska underlagen vid bedömningen eller utrett dessa ytterligare genom kontakt med sjukvård eller försäkringsmedicinsk rådgivare.

Granskarna har bedömt att det saknades utredning för att kunna ta ställning till assistansersättning för tid då den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet i 38 procent av ärendena. Eftersom detta motsvarar endast åtta ärenden kan inga generella slutsatser dras, men bland de åtta ärendena finns exempel där verksamheten i fråga tillgodosåg behoven men assistans beviljades ändå, och ärenden som helt saknar utredning avseende skolans ansvar.

Granskarna ansåg att utredningen var helt eller delvis tillräcklig i 15 ärenden och i 13 av dessa skulle de göra samma bedömning som handläggaren att bevilja assistansersättning för tid den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.

I analysmötena har diskuterats svårigheterna i att avgöra var gränsen går mellan personlig assistans och pedagogiskt ansvar för att genomföra en utbildning. Detta är en av anledningarna till att det är av stor vikt att göra en grundlig utredning av vad som orsakar behovet av personlig assistans i verksamheten.

Tillsyn som grundläggande behov

Kort om gällande regelverk vid tidpunkt för uppföljningen

Personer som ingår i LSS personkrets kan i vissa fall ha behov av annan hjälp än rent faktisk hjälp för att få sina grundläggande behov tillgodosedda. Det kan handla om behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver att en person har ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning. Det är denna typ av tillsyn som vi avser med tillsyn som grundläggande behov.

För en person med psykisk funktionsnedsättning räcker det enligt praxis inte med enbart en psykisk funktionsnedsättning för att den sökande ska behöva aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Det krävs även ett utåtagerande aggressivt beteende, samt en risk för allvarliga konsekvenser. Det betyder en risk att föremål skadas eller att personen skadar sig själv eller andra. Det krävs dessutom enligt praxis antingen att

- denna risk uppstår med viss frekvens, det vill säga att någon ofta behöver ingripa för att hindra att det händer något eller
- att aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam.

En psykisk funktionsnedsättning i kombination med kommunikationssvårigheter och ett utåtagerande beteende där det finns risk att personen skadar föremål, sig själv eller andra kan skapa ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär (Rättsfallsöversikt – Personlig assistans, Anser 2012:2).

Avsaknad av insikt om vad som är farligt, oförutsägbarhet i beteendet, impulsstyrighet, avsaknad av konsekvenstänkande och rymningsbenägenhet kan ha betydelse i bedömningen. För att hjälpbehovet ska bedömas som ett grundläggande hjälpbehov ska det finnas ett behov av kännedom om personens funktionshinder och ingående kunskaper om den enskilde och att hjälpen måste ges av ett begränsat antal personer.

Personlig assistans för aktiv tillsyn av övervakande karaktär kunde vid tidpunkten för uppföljningen också beviljas på grund av medicinsk problematik.³ För att det skulle vara möjligt krävdes dock att det rörde sig om egenvård, eftersom assistansersättning inte får lämnas för sjukvårdande insatser enligt 51 kap 5 § SFB. Det kunde handla om vård av teknisk karaktär i den mening att behovet i mycket stor omfattning handlade om egenvård som inte personen själv kunde hantera eller där brister i tillsyn kunde medföra risker för personens hälsa. Aktiv tillsyn kunde även bli aktuell i situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Det krävdes då att personen inte själv kunde uppmärksamma när detta tillstånd uppstod och att han eller hon inte självständigt kunde hantera situationen om den inträffade. Tillsynen förutsatte kännedom om sjukdomen som sådan, om personen och hur den yttrade sig hos denne. Det skulle även finnas viss frekvens och allvarlighetsgrad i den medicinska problematiken.

För att aktiv tillsyn av övervakande karaktär ska kunna godtas som ett grundläggande behov krävs att det förutsätter ingående kunskaper om den sökande. Om det inte krävs ingående kunskaper om den sökande, kan den aktiva tillsynen i stället bedömas som ett annat personligt behov (RÅ 2010 ref. 17).

Vid bedömningen av ingående kunskap kan man bland annat ta hänsyn till om det krävs personal med personspecifik kännedom. Om det räcker med

³ Tillämpningen har ändrats genom HFD 2015 ref. 46 vilket beskrivs närmare under rubriken "Ny tillämpning efter att ärendena granskats"

adekvat utbildning i funktionsnedsättningen och om det räcker med att man får kunskap om personen och funktionsnedsättningen utifrån medicinsk dokumentation och adekvata säkerhetsåtgärder, kan det inte anses krävas ingående kunskaper om just den sökande. Försäkringskassan ska göra denna bedömning utifrån det samlade underlaget i ärendet och vid behov samråda med en försäkringsmedicinsk rådgivare och/eller intygsskrivande medicinsk profession (Domsnytt 2013:067).

Ny tillämpning efter att ärendena granskats

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) meddelade den 25 juni 2015 en dom som innebär en delvis förändrad tillämpning inom assistansersättningen (HFD 2015 ref. 46). I domen konstaterar HFD att det grundläggande behovet ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade” endast gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar. För att få en enhetlig rättstillämpning pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett rättslig ställningstagande kring Försäkringskassans definition av psykisk funktionsnedsättning vid tillämpning av 9 a § LSS.

Försäkringskassan har även tolkat domen och tagit ställning till att för att ett behov av ”hjälp av någon med ingående kunskaper om den försäkrade” ska ses som ett grundläggande behov måste hjälpbehovet kunna kopplas till något av de andra fyra grundläggande behoven. Det handlar om hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig eller att kommunicera med andra.

Den nya tillämpningen påverkar inte resultaten från uppföljningen, utan de svårigheter som uppföljningen visar vid bedömningen av tillsyn som grundläggande behov, särskilt för personer med psykisk funktionsnedsättning, kvarstår.

Många timmar som beviljas i en knapp fjärdedel av ärendena

I en tredjedel av ärendena som ingår i uppföljningen, vilket motsvarar 174 ärenden, har den sökande yrkat på assistansersättning för tillsyn som grundläggande behov. Av dessa ärenden hade Försäkringskassan godtagit tid för tillsyn som grundläggande behov i två tredjedelar, vilket motsvarar 114 ärenden. Assistansersättning för tillsyn som grundläggande behov har alltså beviljats i 23 procent av ärendena som ingår i uppföljningen. Av dessa ärenden, där assistansersättning för tillsyn som grundläggande behov har beviljats, var drygt två tredjedelar barn och knappt en tredjedel vuxna.

I de ärenden där vi inte har beviljat assistansersättning för tillsyn som grundläggande behov var anledningen främst att Försäkringskassan har bedömt att det inte behövs ingående kunskaper om den sökande för att kunna ge den hjälp som behövs eller att den sökandes behov av tillsyn inte har bedömts vara av den övervakande karaktär som krävs.

I de ärenden där tillsyn som grundläggande behov har beviljats uppgår det genomsnittliga antalet timmar till 87 timmar per person och vecka för barn och 90 timmar per person och vecka för vuxna. Den största posten timmar

som hade beviljats för tillsyn som grundläggande behov för både barn och vuxna var 329 timmar per person och vecka, och den minsta var 1,25 timmar per person och vecka. I ärendet där 329 timmar hade beviljats för tillsyn som grundläggande behov fanns även beviljat 3,5 timmar per vecka för behov av hjälp med personlig hygien och 3,5 timmar per vecka för behov av hjälp med måltider. 168 timmar hade beviljats som dubbel assistans.

Både medicinsk problematik och psykiskt tillstånd vanliga grunder

I de ärenden där tid har beviljats för tillsyn som grundläggande behov har granskarna fått ange på vilken grund eller vilka grunder som handläggaren har bedömt att det finns behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper. Flera grunder har alltså kunnat anges.

I hälften av ärendena var åtminstone en av grunderna den sökandes psykiska tillstånd, alltså att den sökande har en psykisk funktionsnedsättning med ett utåtagerande aggressivt beteende, samt att det finns en risk för allvarliga konsekvenser; antingen att risken uppstår med viss frekvens eller att aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam.

Om man ser till de ärenden där tillsyn som grundläggande behov hade beviljats enbart på grund av den sökandes psykiska tillstånd så uppgick de till 39 procent, vilket motsvarar 45 ärenden.

I drygt hälften av ärendena var åtminstone en av grunderna medicinsk problematik som blir aktuellt i situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Det krävs då att personen inte själv kan uppmärksamma när detta tillstånd uppstår och att han eller hon inte självständigt kan hantera situationen om den inträffar. I 14 procent av ärendena var åtminstone en av grunderna att det fanns ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär på grund av medicinsk problematik för vård av teknisk karaktär t.ex. egenvård som inte personen själv kan hantera eller där brister i tillsyn kan medföra risker för personens hälsa.

Om man ser till de ärenden där tillsyn som grundläggande behov hade beviljats enbart på grund av medicinsk problematik, vilket inkluderar både vård av teknisk karaktär samt situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård så uppgick de till 45 procent, vilket motsvarar 51 ärenden. Med den nya tillämpningen efter HFD 2015 ref. 46 kommer dessa personer numera i princip inte kunna beviljas assistansersättning för aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper.

Endast i tre ärenden, vilket motsvarar ca 3 procent av ärendena, hade den sökande enbart ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik för vård av teknisk karaktär. I övriga ärenden där bedömningen grundade sig på detta var det i kombination med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik för situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård.

Av de ärenden där assistansersättning hade beviljats för tillsyn som grundläggande behov grundade sig bedömningarna på en kombination av den

sökandes psykiska tillstånd samt att det fanns medicinsk problematik (vilket inkluderar både vård av teknisk karaktär samt situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård) i 11 procent, vilket motsvarar 13 ärenden.

Svår bedömning och klart bristfällig utredning i vart femte ärende

Granskarnas bedömning var att utredningen var klart bristfällig i vart femte ärende för alla eller något av de moment som man beviljat assistansersättning för tillsyn som grundläggande behov för. Granskarna har angett att de ibland hade svårt att säga att utredningen inte var tillräcklig för att kunna ta ställning, trots att de själva hade utrett mer innan de tog ställning till om assistansersättning kunde beviljas för tillsyn som grundläggande behov eller inte, och hur mycket tid som skulle beviljas. I sådana ärenden har de hellre friat än fällt och således angett att utredningen var tillräcklig. Deras uppfattning är därför att fler ärenden än vart femte hade en i någon grad bristfällig utredning, men att det med tydlighet saknades utredning i vart femte ärende.

Granskarna framför att det inte har framkommit med tydlighet i ärendena vad bedömningen grundas på. Ibland har uppgifterna funnits i ärendet, men de har inte sammanställts och värderats. Ofta har granskarna fått gissa sig till vad handläggaren har tänkt, och de har fått tolka uppgifterna i ärendet för att kunna utröna grunden. Detta gäller särskilt de ärenden där den sökande har en psykisk funktionsnedsättning. De uppger att det ofta saknas t.ex. uppgifter om vad som händer när den sökande får ett utbrott, hur ofta det sker osv. Granskarnas upplevelse är att utredningarna ofta är för knapphändiga och bristfälliga. Ibland har handläggaren endast gått på uppgifter från ett medicinskt utlåtande och inte utrett frekvens och omfattning på utbrotten med den sökande själv.

Vid analysmötena framkom att tillsyn som grundläggande behov, alltså aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper, är särskilt svårt att utreda i jämförelse med andra delar av assistansersättningen. Den sökande har inte någon egen uppfattning om huruvida det krävs ingående kunskaper för att hjälpen ska kunna ges, utan för att få kunskap om den sökandes situation är oftast en objektiv part såsom en skola, daglig verksamhet eller liknande mest lämplig. Detta är dock inte möjligt i alla ärenden.

Vid analysmötena framkom även att det finns en osäkerhet om vad ingående kunskap är, och att den rättsliga styrningen inte är tillräckligt tydlig. Osäkerheten finns även hos personer som har arbetat länge med assistansersättning. Diskussionerna visade på att osäkerheten och att det är mycket att utreda kring detta grundläggande behov kan vara en av orsakerna till att handläggaren inte går på djupet och noggrant dokumenterar sin utredning och bedömning som man borde.

Granskarnas uppfattning var även att handläggaren ofta lägger en stor del av den beviljade tiden för assistansersättning på detta behov, och inte utreder de andra grundläggande behoven.

Granskarna gör samma bedömning med viss reservation

Av de ärenden där granskarna ansåg att utredningen var helt eller delvis tillräcklig för att kunna ta ställning till tillsyn som grundläggande behov skulle de göra samma bedömning som handläggaren och godta tid för detta i 87 procent, vilket motsvarar 88 ärenden. Granskarna uppger att det även här har funnits ett flertal ärenden där de har haft svårt att avgöra om de skulle göra samma bedömning att bevilja tillsyn som grundläggande behov eller inte. Den osäkerhet som finns kring bedömningen av aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper finns även hos granskarna och genomsyrar resultaten från uppföljningen i denna del. Granskarna uppger att de i vissa ärenden inte har velat svara att de skulle göra en annan bedömning än handläggaren och på så sätt indirekt säga att den bedömning som har gjorts i ärendet är fel, men de skulle själva ha gjort bedömningen annorlunda. De har i dessa ärenden valt att hellre fria än fälla och har således svarat att de skulle göra samma bedömning som handläggaren. Granskarnas uppfattning är därför att det finns fler ärenden än de redovisade 87 procenten där granskaren till någon del skulle gjort en annan bedömning än handläggaren.

Bland de ärenden där granskarna inte skulle göra samma bedömning som handläggaren har anledningen främst varit att granskaren bedömt att det inte krävs ingående kunskaper om den sökande eller att kriterierna för aktiv tillsyn av övervakande karaktär för personer med psykisk problematik inte varit uppfyllda.

Tillsyn som andra personliga behov

Kort om regelverket

Aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper om den sökande är ett grundläggande behov. Av Högsta förvaltningsdomstolens dom i RÅ 2010 ref. 17 framgår att tillsyn även kan ingå i bedömningen av andra personliga behov. I de kammarrättsdomar som meddelats efter RÅ 2010 ref 17 har det varit fråga om tillsyn som andra personliga behov när den sökandes funktionsnedsättning inneburit att någon behöver ha tillsyn över den sökande därför att skadliga situationer kan uppstå för denne själv eller andra (RÅ 2010 ref. 17, KRNS 4203-09, KRNG 422-10, 6340-10, KRNG 2753-10, KRNJ 3237-10 och Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2).

Det har även i ett fall bedömts vara fråga om sådan tillsyn när personens funktionsnedsättning inneburit att någon ständigt måste vara inom hörhåll beredd att ingripa (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2).

Det som skiljer tillsyn som andra personliga behov från tillsyn som grundläggande behov är intensiteten i tillsyn och att det inte krävs ingående kunskap om den sökande för att utöva tillsynen. Tillsynsbehovet för samma individ kan räknas in i grundläggande behov i vissa situationer och i andra personliga behov vid andra situationer.

Av domarna följer att för att assistansersättning ska kunna beviljas för tillsyn i form av andra personliga behov behöver funktionsnedsättningen också vara sådan att det finns behov av att den personliga assistenten kan se den sökande eller i vart fall befinna sig på hörbart avstånd. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär som inte kräver ingående kunskap om den enskilde och funktionsnedsättningen är tillsyn som ett annat personligt behov (Domsnytt 2013:067).

Tillsyn som andra personliga behov kan beviljas oavsett om det är dag eller natt eller om den sökande sover eller är vaken.

Många timmar som beviljas i 40 procent av ärendena

I hälften av ärendena som ingår i uppföljningen, vilket motsvarar 252 ärenden, har den sökande yrkat på assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov. I 80 procent av dessa ärenden, vilket motsvarar 202 ärenden, hade Försäkringskassan godtagit tid för detta. Assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov har alltså beviljats i 40 procent av ärendena som ingår i uppföljningen. Av dessa var drygt en tredjedel barn och knappt två tredjedelar vuxna.

I de ärenden där vi inte har beviljat assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov är anledningen främst att Försäkringskassan har bedömt att den sökande kan klara sig själv kortare stunder. Det finns dock ett flertal exempel på ärenden där vi har bedömt hela den sökandes hjälpbehov som grundläggande behov eller att det inte framkommer någon motivering till varför vi inte har beviljat assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov, trots att den sökande har yrkat på behov av det.

I de ärenden där tillsyn som andra personliga behov har beviljats uppgår det genomsnittliga antalet timmar till 40 timmar per person och vecka för barn och 53 timmar per person och vecka för vuxna. Den största posten timmar som hade beviljats för tillsyn som andra personliga behov för både barn och vuxna var 168 timmar per person och vecka, och den minsta var 3,5 timmar per person och vecka.

Beviljad tid beräknas utifrån all vaken tid

Den tid som har beviljats för tillsyn som andra personliga behov i ärendena har i dryga 80 procent beräknats genom att man har summerat tiden för grundläggande behov och andra personliga behov och beräknat den resterande vakna tiden av dygnet som tillsyn som andra personliga behov. I knappa 8 procent av ärendena har man bedömt tiden för tillsynen för specifika moment eller situationer som kräver tillsyn. I 13 procent av ärendena har man beräknat tiden för tillsyn som andra personliga behov på annat sätt, t.ex. resterande tid av dygnet vilket inkluderar både vaken tid och dygnsvilan, eller att man har utgått från all vaken tid och räknat bort tid som barnet vistas i skolan samt tid för föräldraansvar.

Vaga grunder för bedömningarna

Granskarna har fått ange vilken eller vilka grunder som Försäkringskassan har tagit hänsyn till när tid beviljades för tillsyn som andra personliga behov. Flera grunder har alltså kunnat anges. I 58 procent av ärendena har man till någon del av bedömningen av tillsynen tagit hänsyn till att det finns ett behov utifrån funktionsnedsättningen att assistenten kan se den försäkrade eller befinna sig på hörbart avstånd. I 47 procent av ärendena har man till någon del av bedömningen av tillsynen tagit hänsyn till att det finns en risk för att skadliga situationer kan uppstå och i 17 procent har man till någon del tagit hänsyn till att risken för skadliga situationer uppstår med viss frekvens.

Anmärkningsvärt är att man i en tredjedel av ärendena har beviljat åtminstone någon del av tillsynen med anledning av att det finns ett behov av att assistenten behöver finnas tillgänglig i väntan på att ett hjälpbehov ska uppstå. Detta innebär att man har gjort en bedömning av något som liknar väntetid, men på dagen. Detta är inte ett korrekt sätt att bedöma tillsyn som grundläggande behov enligt den rättsliga styrning som finns i dag.

I 17 procent av ärendena har man åtminstone till någon del av bedömningen inte gjort någon tydlig bedömning av behovet av tillsyn och det finns inte någon motivering till varför man har beviljat tillsyn som andra personliga behov.

I 29 procent av ärendena, vilket motsvarar 58 ärenden, har tillsyn som andra personliga behov beviljats helt utan att någon av de rättsliga grunderna kan utläsas av ärendet. I 20 av dessa ärenden har man beviljat tillsyn helt utan tydlig bedömning och motivering. I 38 ärenden har man beviljat tillsyn både utan tydlig bedömning och motivering samt med anledning av att det finns ett behov av att assistenten behöver finnas tillgänglig i väntan på att ett hjälpbehov ska uppstå.

Detta innebär att det i stor utsträckning har förekommit en felaktig bedömningsgrund eller en slags ”icke-bedömning” när man har beviljat tid för tillsyn som andra personliga behov. På analysmötena har detta diskuterats och det har framkommit att tillsyn som andra personliga behov lätt kan användas som utfyllnad av tid i ett ärende och ses av vissa som en tidspost som kan innefatta lite allt möjligt. Tillsyn används på detta sätt som en genväg i handläggningen och det blir oklart vad assistansersättningen egentligen har beviljats för.

Svår bedömning och klart bristfällig utredning i vart femte ärende

Granskarnas bedömning var att utredningen var klart bristfällig i vart femte ärende för alla eller något av de moment som man beviljat assistansersättning för tillsyn som andra personliga behov för. Granskarna har angett att de ibland hade svårt att säga att utredningen inte var tillräcklig för att kunna ta ställning, trots att de själva hade utrett mer innan de tog ställning till om assistansersättning kunde beviljas för tillsyn som andra personliga behov eller inte, och hur mycket tid som skulle beviljas. I sådana ärenden har de hellre friat än fällt och således angett att utredningen varit tillräcklig. Deras

uppfattning är därför att fler ärenden än vart femte hade en i någon grad bristfällig utredning, men att det med tydlighet saknades utredning i vart femte ärende.

Granskarna har uppgett de oftast saknade utredning kring omfattning och frekvens av de farliga situationerna eller utbrotten som skulle kunna uppstå samt konsekvensen av de att de farliga situationerna uppstår, eller att det inte har gått att urskilja olika andra personliga behov som har tagits med i en större tidspost för tillsyn. I vissa ärenden har granskarna angett att det saknas medicinska underlag som beskriver behovet i fråga.

Granskarnas generella uppfattning är att handläggaren relativt ofta tar genvägar i utredningen, särskilt gällande bedömningen av tillsyn som andra personliga behov, och utreder inte alls andra personliga behov. Det i sig betyder inte att någon tid inte skulle beviljas för tillsyn som andra personliga behov, men sannolikt är att det inte skulle ha beviljats lika mycket tid för tillsynen.

Granskarna gör samma bedömning med viss reservation

Av de ärenden där granskarna ansåg att utredningen var helt eller delvis tillräcklig för att kunna ta ställning till tillsyn som andra personliga behov skulle de göra samma bedömning som handläggaren och godta tid för detta i 91 procent, vilket motsvarar 161 ärenden. Granskarna uppger att det även här har funnits ett flertal ärenden som de har haft svårt att avgöra om de skulle göra samma bedömning som handläggaren att bevilja tillsyn som andra personliga behov. Att granskarna skulle göra samma bedömning att godta tid för tillsyn som andra personliga behov, innebär endast att de till någon del också gör bedömningen att den sökande har behov av tillsyn som andra personliga behov. Det betyder inte att granskaren nödvändigtvis tycker att ärendet är riktigt hanterat. Granskarna uppger att de i vissa ärenden inte har velat svara att de skulle göra en annan bedömning än handläggaren och på så sätt indirekt säga att den bedömning som har gjorts i ärendet är fel, men de skulle själva ha gjort bedömningen annorlunda. De har i dessa ärenden valt att hellre fria än fälla och har således svarat att de skulle göra samma bedömning som handläggaren. Granskarnas uppfattning är därför att det finns fler ärenden än de redovisade 91 procenten där granskaren till någon del skulle gjort en annan bedömning än handläggaren.

I de ärenden där granskarna angett att de inte skulle göra samma bedömning som handläggaren har de bl.a. uppgett att man inte har utrett tid för andra personliga behov vilket skulle ha gjorts innan tid beviljades för tillsyn. I vissa ärenden gjorde granskarna bedömningen att det snarare handlade om handräckning än tillsyn och i några ärenden hade handläggaren inte tagit hänsyn till föräldraansvar vilket granskaren skulle ha gjort.

I hög grad samma bedömning av tidsåtgången

För de ärenden där granskaren har bedömt att utredningen varit tillräcklig och att de skulle göra samma bedömning som handläggaren att bevilja tid för tillsyn som andra personliga behov har de även fått ta ställning till den

tid som beviljats för tillsynen. I 86 procent av ärendena, har granskarna angett att de skulle göra samma bedömning som den handläggaren har gjort avseende tidsåtgången för tillsyn som andra personliga behov.

I 14 procent av ärendena, vilket motsvarar 23 ärenden, har granskarna angett att de skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort. I samtliga 23 ärenden har de angett att handläggaren har gjort en för generös bedömning av tidsåtgången. I 19 av dessa ärenden har granskarna angett att handläggaren inte har utrett och tidssatt de övriga behov som funnits i ärendet, utan har enbart bedömt och beviljat tid för tillsyn. Detta har medfört att den tid som har beviljats för tillsyn som andra personliga behov har blivit mer än den annars skulle ha blivit.

Generella synpunkter från granskarna om tillsyn

Något som granskarna har noterat är att det finns ärenden där assistansersättning egentligen enbart beviljas för tillsyn som andra personliga behov, förutom de grundläggande behoven. Det förekommer relativt ofta att man har beviljat tillsyn när det i stället skulle ha varit aktuellt att bevilja tid för handräckning, förflyttning, eller något annat behov av hjälp. Handläggaren väljer att göra större poster där flera olika behov ingår och beviljar den totala posten som tillsyn. Granskarna har även sett exempel på olika sorters beräkningar, bl.a. finns ärenden där handläggaren har utrett grundläggande behov och konstaterat att de uppgår till minst 20 timmar per vecka, därefter har man börjat från noll igen och konstaterar att assistans behövs all vaken tid och på så sätt genar sig igenom hela handläggningen.

Granskarnas bedömning är att utredningarna generellt är svaga. De uppfattar ändå att besluten med det slutliga antalet beviljade timmar assistansersättning sannolikt ofta är rätt, men man har inte fördelat behoven på rätt sätt. Deras uppfattning är att tillsyn ibland används för att fylla upp tiden och används så att utredningen kan förenklas.

Sammanfattande diskussion och slutsatser

Denna uppföljning har fokuserat på den rättsliga kvaliteten i bedömningar om rätt till assistansersättning för behov av hjälp vid fritids- och samhällsaktiviteter, dubbel assistans, assistansersättning under tid då den funktionshindrade deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, samt tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov. Dessa områden valdes ut eftersom de skulle kunna generera många timmar beviljad assistansersättning.

Resultaten har visat att det inte alltid går att härleda hur många timmar som har beviljats för varje behov eftersom det förekommer i ärendena att handläggaren inte utreder varje behov för sig. Det har visat sig att handläggaren ibland tar genvägar i utredningen och utreder inte om den sökande exempelvis har behov av hjälp vid fritidsaktiviteter, eller hjälp med handräckning och förflyttning, utan i stället har beviljat större delar av hjälpbehovet som tillsyn som andra personliga behov.

Uppföljningen visar att tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov, ger många timmars assistansersättning per person och vecka när det beviljas och detta förekommer i 23 respektive 40 procent av ärendena. Även dubbel assistans ger många timmar assistansersättning när det beviljas och det förekommer i vart tredje ärende. Fritids- och samhällsaktiviteter ger oftast inget stort antal timmar i varje ärende där behovet av hjälp finns och är specificerat som just tid för fritids- och samhällsaktiviteter, men eftersom det förekommer i vartannat ärende blir det ändå ett stort antal timmar assistansersättning som totalt beviljas för detta. Assistansersättning under tid den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet har inte varit vanligt förekommande i uppföljningen vilket sannolikt beror på att uppföljningen endast inkluderar förstagsansökningar av assistansersättning.

Genomgående för de områden som ingår i uppföljningen är att utredningarna brister i varierande omfattning. Detta skiljer sig från resultaten från den rättsliga kvalitetsuppföljning som gjorts av de grundläggande behoven.⁴ Särskilt vid utredning av tillsyn, både som grundläggande och som andra personliga behov, saknas djup och detaljer i utredningen för att granskaren ska kunna ta ställning till om behovet av hjälp är sådant att assistansersättning kan beviljas för tillsyn. Även vid bedömning av hjälp vid fritids- och samhällsaktiviteter saknas ibland utredning om detaljerna kring aktiviteten som den sökande vill genomföra. Det är viktigt att vi utreder tillräckligt

⁴ Försäkringskassan, Rättslig uppföljning 2015:2 *Personkrets och grundläggande behov – Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning*

mycket för att kunna avgöra om t.ex. den yrkade mängden träning som den sökande ska genomföra är rimlig eller om det exempelvis finns en koppling mellan träningen och funktionsnedsättningen.

Bristen i utredningen kring andra personliga behov, som fritidsaktiviteter och tillsyn, kan också vara en konsekvens av den väldigt noggranna utredning som krävs för de grundläggande behoven. Där finns tydlig rättslig styrning, särskilt för de tre praktiska behoven, och det är en tidskrävande del av utredningen. Vid analysmötena framkom att det ofta är så att när utredningen övergår till att fokusera på andra personliga behov finns varken tid eller kraft till att vara lika noggrann i utredningen. Det finns inte heller samma incitament till noggrannhet eftersom det inte finns tydliga kriterier att ta fasta på i bedömningen. Vid analysmötena konstateras dock att grunden för att göra en riktig bedömning är att göra en noggrann utredning, annars kan vi inte ringa in vad som är rimliga hjälpbehov utifrån funktionsnedsättningen. Utredningen i ett assistansersättningsärende är mycket komplex och omfattande och handläggarna behöver här stärkas i sin metodik.

Mycket av de diskussioner som förts på analysmötena har fokuserat på tillsyn som grundläggande behov och den otydliga rättsliga styrning som föreligger på området. Otydligheterna och okunskapen om vad ingående kunskaper är och kriterierna för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd och den osäkerhet som detta har föranlett har påverkat resultaten från uppföljningen då granskarna hellre har friat än fällt ärenden, trots att de har sett tydliga brister i utredningen. Detta har även varit fallet vid bedömningen av tillsyn som andra personliga behov där en osäkerhet finns kring vad som menas med att farliga situationer kan uppstå och hur det ska bedömas. Begreppet tillsyn måste klargöras och handläggare, specialister och beslutsfattare behöver stöd med kompetensutveckling i dessa delar.

Under analysmötena har även behovet av diskussioner och samverkan mellan de olika verksamhetsområdena inom avdelningen för funktionsnedsättning lyfts från både specialister, beslutsfattare och personliga handläggare. För att öka möjligheterna till likformighet i bedömningarna måste det finnas strukturerade former för sådan samverkan.

I 7 § LSS anges att den enskilde genom personlig assistans ska försäkras goda levnadsvillkor. Kommunerna gör en bedömning av om goda levnadsvillkor uppnås när de beviljar insatser enligt LSS. Detta bör Försäkringskassan också undersöka möjligheterna att göra vid bedömningen av assistansersättning. Att väga in goda levnadsvillkor i bedömningen skulle tvinga oss till mer utförliga utredningar, särskilt gällande andra personliga behov. Detta har Försäkringskassans Internrevision uppmärksammat och Rättsavdelningen ska utifrån detta utreda den grundläggande frågan om goda levnadsvillkor är ett bedömningskriterium för antalet timmar eller om det är ett kvalitetsmått. Utifrån resultatet från den utredningen ska styrande och stödjande dokument arbetas om så att de ger vägledning i hur begreppet

ska tolkas.⁵ Det finns därför inte anledning att här föreslå någon åtgärd som gäller tillämpningen av goda levnadsvillkor.

⁵ Försäkringskassan, Internrevisionsrapport 2015:10, *Assistansersättning, del 1*

Rekommendationer och åtgärder

Rekommendation 1: Översyn och tydliggörande av tillämpningen av tillsyn som grundläggande behov och andra personliga behov

HFD 2015 ref. 46 innebär att de avsnitt i Vägledning 2003:6, version 13 som handlar om tillsyn som *grundläggande behov* måste skrivas om. Härtill krävs förtydliganden i styrande och stödjande dokument av vad som avses med aktiv tillsyn av övervakande karaktär (ett begrepp som har utvecklats i HFD:s praxis) för personer med psykisk funktionsnedsättning.

I dagsläget finns heller ingen tydlig normering för hur tillsyn som *andra personliga behov* ska tillämpas. Genomgång av kammarrättspraxis bör göras för att se om den ger ledning för hur tillsyn som andra personliga behov bör avgränsas. Utifrån detta avgörs om tydliggörande av tillämpningen ska ske i rättsfallsöversikt eller som rättsligt ställningstagande. Förtydligandet måste även innefatta skillnaden mellan tillsyn och väntetid med aktiva insatser på natten.

Verksamhetens svar:

Planerade åtgärder: *Se över styrande och stödjande dokument i syfte att få en mer enhetlig och förutsägbar tillämpning.*

Ansvarig: *FVU, verksamhetsområdeschef Therese Karlberg med stöd av RA, verksamhetsområdeschef Gun Borgstedt.*

Tidplan: *Senast 2016-06-30*

Rekommendation 2: Säkerställa att handläggare av assistansersättning har kompetens och verktyg för att genomföra adekvata utredningar

Assistansersättning är ett mycket utredningskrävande ärendeslag med många delar att ta hänsyn till i bedömningen och mycket känsliga frågor att ställa. Utredningssamtalet kan också vara påfrestande eftersom det oftast är fler personer närvarande än bara den sökande och handläggaren. Det är en fin gräns att avgöra hur långt handläggaren ska gå i sin utredning, men det är samtidigt av stor vikt att man har kompetens att ställa rätt följdfrågor när det krävs. Det behöver därför säkerställas att handläggarna har nödvändiga förutsättningar för att genomföra adekvata utredningar.

Verksamhetens svar:

Planerade åtgärder: Kompetenshöjande insatser. Säkerställa förståelse för normeringen och ge handläggarna bättre stöd i utredning, bedömning och beslut.

Ansvarig: FVK och FVU, verksamhetsområdescheferna Helena Lundkvist och Therese Karlberg.

Tidplan: Senast 2017-01-01

Rekommendation 3: Säkerställa möjlighet till kommunikation mellan verksamhetsområden inom avdelningen för funktionsnedsättning

För att öka likformigheten i bedömningarna är det av vikt att de sex verksamhetsområdena inom avdelningen för funktionsnedsättning har en samsyn i hanteringen av assistansersättning. Det finns ett behov av att möjliggöra samverkan och diskussioner mellan de olika verksamhetsområdena vilket bör genomföras på ett strukturerat sätt.

Verksamhetens svar:

Planerade åtgärder: Utveckla metod för att utbyta erfarenheter i syfte att säkerställa ökad likformighet i tillämpningen.

Ansvarig: FVK och FVU, verksamhetsområdescheferna Helena Lundkvist och Therese Karlberg.

Tidplan: Senast 2017-01-01

Bilaga 1.

Frågeformulär - uppföljning av rättslig kvalitet gällande bedömning av tid inom assistansersättning

Förmån:	Assistansersättning	Från och med 2014-01-01	Till och med 2014-12-31
Beslut som ska granskas:	Beviljanden vid förstagångsansökningar av assistansersättning.		

Svaren på frågorna hittar du i ansökningsärendet i ÄHS. Du kommer behöva titta på ansökan med bilagor, medicinska underlag, behovsbedömningsstöd eller motsvarande, beslutsbrev, journal samt andra eventuella inkomna handlingar. Det kan vara bra att först skumma igenom de viktigaste dokumenten för att skapa sig en bild av ärendet, och därefter börja besvara frågorna. Det kan vara bra att komma ihåg att man ofta måste titta på flera ställen i ärendet för att kunna besvara en del av frågorna.

Del 1: Fråga 1-68. Avser aktgranskning för besvarande av regeringsuppdrag där Försäkringskassan ska analysera och redovisa orsaker till att såväl antalet beviljade timmar per person och vecka som antalet personer inom assistansersättningen ökar.

Del 2: Fråga 68-133.

Denna del av granskningen är en rättslig kvalitetsuppföljning som är utformad utifrån regeringsuppdraget där vi ska analysera och redovisa orsaker till att såväl antalet beviljade timmar per vecka och person som antalet personer inom assistansersättningen ökar. Eftersom det inte finns någon tydlig rättslig styrning för hur bedömningen av tidsåtgången för olika behov ska göras innebär det svårigheter att mäta den rättsliga kvaliteten i de bedömningarna. Vi har istället valt att avgränsa uppföljningen till de bedömningsmoment som vi tror kan generera mycket timmar assistansersättning. Det handlar om bedömning av

- fritids- och samhällsaktiviteter
- dubbelassistans (assistans av fler än en assistent)
- assistansersättning under tid då den funktionshindrade deltar i daglig verksamhet, skola eller barnomsorg
- tillsyn (både som grundläggande och som andra personliga behov).

Frågorna kommer att fokusera på utredningen och bedömningen av dessa behov. Det finns frågor där du måste göra en egen bedömning av ärendet och ange om du skulle göra samma bedömning som handläggaren har gjort. Flera av frågorna har inga svarsalternativ, utan du måste skriva ditt svar med egna ord.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
	Fritids- och samhällsaktiviteter			Infotext
69	Har tid yrkats för fritids- och samhällsaktiviteter?	1. Ja 2. Nej	<p>Med fritids- och samhällsaktiviteter menas att den sökande behöver stöd för att delta i eller utöva lek-, spel- eller sportaktiviteter, kulturliv, hobbies, musikintressen, semesterresor, umgås med vänner/familj/släkt samt att t.ex. delta i organisationer/föreningar, utöva religion eller delta i politiskt liv.</p> <p>Svara "Ja" om den försäkrade har yrkat tid för fritids- och samhällsaktiviteter i det aktuella ärendet, oavsett om tid har godtagits eller inte för dessa behov. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. För att ta reda på detta behöver du ofta titta både i beslutet, behovsbedömningsstödet utredningsdel eller annan liknande samtalsdokumentation.</p> <p>Svara "Nej" om det inte framkommer något yrkande på tid för fritids- och samhällsaktiviteter och ingen bedömning har gjorts av detta.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markeras ska efter denna fråga inga fler frågor komma om fritids- och samhällsaktiviteter = hopp till infotext Dubbel assistans.</p>
70	Har tid beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter?	1. Ja 2. Nej	<p>Med fritids- och samhällsaktiviteter menas att den sökande behöver stöd för att delta i eller utöva lek-, spel- eller sportaktiviteter, kulturliv, hobbies, musikintressen, semesterresor, umgås med vänner/familj/släkt samt att t.ex. delta i organisationer/föreningar, utöva religion eller delta i politiskt liv.</p> <p>Om tid har godtagits till någon del för att tillgodose behov av detta ska du svara "Ja". Om ingen tid har godtagits ska du svara "Nej".</p>	<p>Envalsfråga.</p>
71	Varför har Försäkringskassan inte godtagit tid för fritids- och samhällsaktiviteter?	Fritext	<p>Ange i korta ordalag vad anledningen är till att Försäkringskassan inte har godtagit tid för fritids- och samhällsaktiviteter. Utgå från motiveringen i ärendet. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att inte godta tid för fritids- och samhällsaktiviteter. Framkommer ingen anledning eller motivering ska du ange det som svar.</p>	<p>Villkor: Besvaras endast om svar nej på fråga 70.</p> <p>Efter denna fråga ska inga fler frågor komma om fritids- och samhällsaktiviteter = hopp till infotext Dubbel assistans.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
72	Har tid godtagits för grundläggande behov under tiden då en fritids- eller samhällsaktivitet genomförs?	1. Ja 2. Nej	<p>För att besvara frågan behöver du titta både på bedömningen av grundläggande behov och bedömningen av fritids- och samhällsaktiviteter och se om det finns kopplingar däremellan, Svara "Ja" om tid har godtagits för ett grundläggande behov som har direkt koppling till fritids- eller samhällsaktiviteten. Det kan exempelvis vara att bad på badhus är en fritidsaktivitet och tid beviljas för dusch vid badet som grundläggande behov, och den duschen ersätter inte daglig dusch. Ett annat exempel är om tid har beviljats för att leka i lekparken, och behovet av kommunikation under leken har godtagits som grundläggande behov.</p> <p>Svara annars "Nej". Du ska även svara "Nej" om den tid som beviljats för grundläggande behov under genomförandet av fritidsaktiviteten ersätter ett grundläggande behov som annars skulle ha funnits hemma, t.ex. att den sökande väljer att inte duscha hemma eftersom man kommer att duscha vid badet på badhuset.</p>	Envalsfråga
73	Hur många timmar assistansersättning har beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter i genomsnitt per vecka?	Ange timmar	<p>Här anger du samtliga timmar som har beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter. Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Om tid har beviljats som dubbel assistans för fritids- och samhällsaktiviteter ska den totala summan av timmar för assistenterna för detta behov anges.</p> <p>Ange "999" om det inte finns specificerat i ärendet hur många timmar som har beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter, om det t.ex. ingår fritidsaktiviteter i en övrigtpost.</p>	<p>Villkor: Besvaras endast om svar ja på fråga 72.</p> <p>Fritextfråga med tal med en decimal.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
74	Har antalet timmar för fritids- och samhällsaktiviteter godtagits enligt yrkande?	1. Ja 2. Nej 3. Går inte att bedöma	<p>Svara "Ja" när antalet beviljade timmar för fritids- och samhällsaktiviteter överensstämmer med antalet yrkade timmar för fritids- och samhällsaktiviteter.</p> <p>Svara "Nej" när antalet beviljade timmar för fritids- och samhällsaktiviteter är lägre än antalet yrkade timmar för alla yrkade fritids- och samhällsaktiviteter.</p> <p>Svara "Går inte att bedöma" när det inte finns ett yrkande som är specificerat för varje enskild aktivitet och därför inte går att avgöra om timmarna har godtagits enligt yrkande.</p>	Envalsfråga.
75	Finns det en motivering till bedömningen av antalet timmar som har beviljats för fritids- och samhällsaktiviteter?	1. Ja 2. Nej	<p>Svara "Ja" om det finns en motivering i ärendet till bedömningen av tiden för fritids- och samhällsaktiviteter. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att begränsa det antal timmar som den försäkrade har yrkat på .</p> <p>Svara "Nej" om det inte framkommer någon motivering i ärendet till hur tiden för fritids och samhällsaktiviteter har bedömts.</p>	Villkor: Besvaras endast om svar nej på fråga 74.
76	Hur har handläggaren motiverat begränsandet av yrkade timmar?	Fritext	Ange hur handläggaren har motiverat, på vad man stödjer sin bedömning av att begränsa det antal timmar som den försäkrade har yrkat.	Villkor: Besvaras endast om svar ja på fråga 75.
77	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till fritids- och samhällsaktiviteter?	1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej	<p>Svara "Ja, helt" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till alla fritids- och samhällsaktiviteter som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Ja, delvis" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till vissa fritids- och samhällsaktiviteter, men inte alla som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Nej" om du bedömer att utredningen inte är tillräcklig för att kunna ta ställning till någon av de fritids- och samhällsaktiviteter som är aktuella i ärendet.</p>	Envalsfråga. Villkor: Besvaras endast om svar ja eller "Går inte att bedöma" på fråga 74.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
78	Vad bedömer du saknas i utredningen för att kunna ta ställning till fritids- och samhällsaktiviteter?	Fritext	Ange i korta ordalag vad du bedömer saknas för att du ska kunna ta ställning till fritids- och samhällsaktiviteter.	<p>Villkor: Besvaras endast om fråga 77 har bevarats med nej eller "Ja, delvis".</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 77 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om fritids- och samhällsaktiviteter = hopp till info text Dubbel assistans.</p>
79	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta tid för fritids- och samhällsaktiviteter?	1. Ja 2. Nej	Observera att om du har svarat "Ja, delvis" på frågan innan om tillräcklig utredning så ska du endast svara på denna fråga utifrån de fritids- och samhällsaktiviteter där du bedömer att utredningen är tillräcklig.	Villkor: Besvaras endast om fråga 77 har besvarats med ja, helt eller ja, delvis.
80	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta tid för fritids- och samhällsaktiviteter?	Fritext	Ange i korta ordalag varför du skulle göra en annan bedömning än den handläggaren gjort avseende att godta tid för fritids- och samhällsaktiviteter.	Villkor: Besvaras endast om fråga 79 har besvarats med nej.
	Dubbel assistans			Infotext
81	Har tid yrkats för dubbel assistans?	1. Ja 2. Nej	<p>I denna fråga och i kommande frågor om dubbel assistans avses med detta assistans av fler än en assistent. Det kan alltså vara två eller flera assistenter som ger assistans samtidigt.</p> <p>Svara "Ja" om assistans till någon del har yrkats för assistans av fler än en assistent, t.ex. dubbel assistans, oavsett om tid har godtagits eller inte för detta. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. För att ta reda på detta behöver du ofta titta både i beslutet, behovsbedömningsstödet utredningsdel eller annan liknande samtalsdokumentation.</p> <p>Svara "Nej" om det inte framkommer något yrkande på tid för dubbel assistans och ingen bedömning har gjorts av detta.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats ska efter denna fråga inga fler frågor komma om dubbel assistans = hopp till infotext Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
82	Har tid beviljats för dubbel assistans?	1. Ja 2. Nej	<p>Med dubbel assistans avses att tid har beviljats för assistans av fler än en assistent. Det kan alltså vara två eller flera assistenter som ger assistans samtidigt.</p> <p>Svara "Ja" om tid till någon del har beviljats för assistans av fler än en assistent, antingen som grundläggande behov eller som andra personliga behov.</p> <p>Svara "Nej" om ingen tid har beviljats för assistans av fler än en assistent.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om fråga 81 har besvarats med ja.</p>
83	Varför har Försäkringskassan inte godtagit tid för dubbel assistans?	Fritext	<p>Ange i korta ordalag vad anledningen är till att man i det aktuella ärendet inte har godtagit tid för assistans av fler än en assistent. Utgå från motiveringen i ärendet. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att inte godta tid för dubbel assistans. Framkommer ingen anledning eller motivering ska du ange det som svar.</p>	<p>Villkor: Besvaras endast om svar nej på fråga 82.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 82 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om dubbel assistans = hopp till infotext Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.</p>
84	Hur många timmar i genomsnitt per vecka har godtagits totalt för dubbel assistans?	Ange timmar	<p>Frågan avser timmar sammantaget för både grundläggande och andra personliga behov som har godtagits för assistans av fler än en assistent, t.ex. dubbel assistans.</p> <p>Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika tider har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Ange "999" om det inte går att utläsa ur ärendet hur många timmar som har beviljats totalt för dubbel assistans.</p>	<p>Fritextfråga med tal med en decimal.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om svar ja på fråga 82.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
85	Hur många timmar har beviljats för dubbel assistans för grundläggande behov?	Ange timmar	<p>Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika tider har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Ange "999" om det inte finns specificerat i ärendet hur många timmar som har beviljats för dubbel assistans som grundläggande behov.</p>	Fritextfråga med tal med en decimal.
86	Hur många timmar har beviljats för dubbel assistans för andra personliga behov?	Ange timmar	<p>Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika tider har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Ange "999" om det inte finns specificerat i ärendet hur många timmar som har beviljats för dubbel assistans som andra personliga behov.</p>	Fritextfråga med tal med en decimal.
87	För vilka huvudsakliga behov har dubbel assistans beviljats?	1. Lyft 2. Förflyttning 3. Hygien, på- och avklädning 4. Träning 5. Annat 6. Framgår inte		Flervalsfråga

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
88	Har handläggaren utrett möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)?	1. Ja, 2. Nej 3. Inte aktuellt	<p>Svara "Ja" om det framgår av ärendet att handläggaren har utrett möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Du ska även svara "Ja" när handläggaren har utrett möjligheterna så långt det är möjligt, men inte kunnat fastställa behovet av t.ex. bostadsanpassning. Det kan exempelvis vara aktuellt om den försäkrade planerar att byta bostad i framtiden men den nya bostaden är inte klar. Då kan möjligheterna till bostadsanpassning anses vara utredda för den situation som den försäkrade befinner sig i vid utredningstillfället.</p> <p>Svara "Nej" om det inte framgår av ärendet att handläggaren har utrett möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).</p> <p>Svara inte aktuellt om bostadsanpassningsbidrag över huvud taget inte är aktuellt. Då får möjligheterna anses utredda redan med ett sådant konstaterande. Det kan exempelvis vara att det är på grund av den sökandes psykiska tillstånd som man ansöker om dubbel assistans, t.ex. en autistisk person som är utåtagerande och innebär fara för sig själv och två assistenter behöver finnas till hands.</p>	Envalsfråga

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
89	Hur har dubbel assistansen bedömts?	<p>Tid har endast beräknats för de avgränsade moment som kräver dubbel assistans.</p> <p>Tid har beräknats för de avgränsade moment som kräver dubbel assistans samt för tiden mellan de avgränsade momenten med hänsyn till allvarliga hälsorisker</p> <p>Tid har beräknats för de avgränsade moment som kräver dubbel assistans samt tiden mellan de avgränsade momenten som kräver dubbel assistans trots att det inte föreligger allvarliga hälsorisker.</p> <p>Tid har beräknats i tidsblock av dygnet</p>	Med tidsblock av dygnet menas att bedömningen av tid har gjorts i större tidssjok som avser viss del av dygnet, t.ex. morgon, dag, kväll.	Flervalsfråga
90	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till behov av dubbel assistans?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej 	<p>Svara "Ja, helt" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till alla behov av dubbel assistans som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Ja, delvis" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till vissa behov av dubbel assistans, men inte alla som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Nej" om du bedömer att utredningen inte är tillräcklig för att kunna ta ställning till något behov av dubbel assistans som är aktuella i ärendet.</p>	Envalsfråga

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
91	Vad bedömer du saknades i utredningen för att kunna ta ställning till behov av dubbel assistans?	Fritext	Ange i korta ordalag vad du bedömer saknas för att du ska kunna ta ställning till behov av dubbel assistans.	<p>Villkor: Besvaras endast om fråga 90 har besvarats med nej eller "Ja, delvis".</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 90 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om dubbel assistans = hopp till infotext Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.</p>
92	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta tid för dubbel assistans?	1. Ja 2. Nej	Observera att om du har svarat "Ja, delvis" på frågan innan om tillräcklig utredning så ska du endast svara på denna fråga utifrån de behov av dubbel assistans där du bedömer att utredningen är tillräcklig.	Villkor: Besvaras endast om fråga 90 har besvarats med ja, helt eller ja, delvis.
93	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta tid för dubbel assistans?	Fritext	Ange i korta ordalag varför du skulle göra en annan bedömning än den handläggaren gjort avseende att godta tid för dubbel assistans.	Villkor: Besvaras endast om fråga 92 har besvarats med nej.
	Assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet			
94	Har tid yrkats på assistansersättning under tid den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	1. Ja 2. Nej	<p>Svara "Ja" om man till någon del yrkat på tid för assistansersättning under tid då den försäkrade vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, oavsett om tid har godtagits eller inte för detta. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. För att ta reda på detta behöver du ofta titta både i beslutet, behovsbedömningsstödets utredningsdel eller annan liknande samtalsdokumentation.</p> <p>Svara "Nej" om det inte framkommer något yrkande på tid för assistansersättning under tid den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet och ingen bedömning har gjorts av detta.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats ska efter denna fråga inga fler frågor komma om assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet = hopp till infotext Tillsyn.</p>
95	Har assistansersättning beviljats för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	1. Ja 2. Nej	<p>Svara "Ja" om tid till någon del har beviljats för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.</p> <p>Svara "Nej" om ingen tid har beviljats för detta.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om fråga 94 har bevarats med "ja".</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
96	Varför har Försäkringskassan inte godtagit tid för assistansersättning under tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	Fritext	Ange i korta ordalag vad anledningen är till att Försäkringskassan i ärendet inte har godtagit tid för assistansersättning då den försäkrade vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet. Utgå från motiveringen i ärendet. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att inte godta tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet. Framkommer ingen anledning eller motivering ska du ange det som svar.	Villkor: Besvaras endast om fråga 95 har besvarats med "nej". Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 95 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet = hopp till infotext Tillsyn.
97	Vilken typ av verksamhet vistas den försäkrade i?	1. Barnomsorg 2. Skola 3. Daglig verksamhet	Flera val är möjligt. Ange alla olika typer av verksamheter som är aktuella i ärendet där den försäkrade har beviljats assistansersättning för tid då han eller hon vistas i verksamheten.	Flervalsfråga Villkor: Besvaras endast om svar ja på fråga 95.
98	Finns det ett ställningstagande till särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB i utredningen?	1. Ja 2. Nej	Svara "Ja" om det framkommer av ärendet, antingen i journal, beslut, utredningsdel eller liknande att man har tagit ställning till särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB och att handläggaren gör en bedömning av särskilda skäl. Svara "Nej" om det inte framkommer ett ställningstagande och att man har gjort en bedömning av särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB, trots att man har beviljat assistans för tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.	Envalsfråga

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
99	Hur har handläggaren utrett behovet av assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	1. Kontakt med den försäkrade eller förälder vid barnärenden 2. Kontakt med den försäkrades ombud 3. Kontakt med den aktuella verksamheten 4. Utrett medicinska förhållanden 5. Ingen särskild utredning 6. På annat sätt	<p>Svara "Kontakt med den försäkrade eller förälder vid barnärenden" om handläggaren har utrett med den försäkrade eller föräldern vilka omständigheter som föranleder behov av assistans under tid i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet.</p> <p>Svara "Kontakt med den försäkrades ombud" om handläggaren har utrett med ombudet vilka omständigheter som föranleder behov av assistansersättning under tid i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet.</p> <p>Svara "Kontakt med den aktuella verksamheten" om handläggaren har utrett med den aktuella skolan, barnomsorgen eller dagliga verksamheten vad orsaken är till att de inte kan tillgodose den sökandes behov under tiden han eller hon vistas där.</p> <p>Svara "Utrett medicinska förhållanden" om handläggaren har utgått från medicinska underlag vid bedömningen av särskilda skäl eller tagit ytterligare kontakt med behandlande läkare, eller tagit ärendet till FMR.</p> <p>Svara "Ingen särskild utredning" om det inte framkommer tydligt i ärendet att en utredning kring särskilda skäl har gjorts, utan att handläggaren har gjort sin bedömning utifrån de uppgifter som finns i ärendet. Det behöver inte innebära att utredningen är bristfällig.</p> <p>Svara "På annat sätt" om handläggaren har utrett behovet av assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet på något annat sätt än vad som framkommer i alternativen ovan.</p>	<p>Flervalsfråga.</p> <p>Svarsalternativ 1-4 + 6 ska vara valbara samtidigt, men om svarsalternativ 5 "Ingen särskild utredning" markerats ska inget av de övriga alternativen vara valbara samtidigt.</p>
100	På vilket annat sätt har handläggaren utrett behovet av assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	Fritext	Ange i korta ordalag på vilket annat sätt som handläggaren har utrett behovet av assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.	Villkor: Besvaras endast om fråga 99 har besvarats med "på annat sätt".

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
101	Hur har handläggaren motiverat att det föreligger särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB för att bevilja assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet?	1. Utifrån funktionsnedsättningen 2. Utifrån verksamhetens brister 3. Utifrån medicinska underlag 4. På annat sätt 5. Det saknas motivering	Svara på vilken grund handläggaren stödjer sin bedömning att det föreligger särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB för att bevilja assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet. Du kan välja flera alternativ. "Utifrån verksamhetens brister" kan innefatta olika sorters brister som verksamheten har som gör att de inte kan tillgodose den försäkrades behov under vistelsen, oavsett vad anledningen är. Det kan exempelvis handla om att verksamheten inte har tillräcklig personalitet.	Flervalsfråga Svarsalternativ 1-4 ska vara valbara tillsammans, men om svarsalternativ 5 "Det saknas motivering" markerats ska inget av de andra alternativen vara valbara samtidigt.
102	På vilket annat sätt har handläggaren motiverat att det föreligger särskilda skäl enligt 106 kap 25 § SFB för att bevilja assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet?	Fritext	Ange i korta ordalag på vilket annat sätt som handläggaren har motiverat att det föreligger särskilda skäl.	Villkor: Besvaras endast om svar "på annat sätt" i fråga 101.
103	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?	1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej	Svara "Ja, helt" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet. Om det har varit aktuellt med mer än en verksamhet som den försäkrade har beviljats assistansersättning under tid han eller hon vistas där, t.ex. både under tid i skola och barnomsorg ska utredningen vara tillräcklig för att kunna ta ställning till assistansersättning under tid då den försäkrade vistas i vardera av verksamheterna för att du ska svara "Ja". Svara "Ja, delvis" om det har varit aktuellt med mer än en verksamhet som den försäkrade har beviljats assistansersättning under tid han eller hon vistas där, t.ex. både under tid i skola och barnomsorg och utredningen endast är tillräcklig för att kunna ta ställning till assistansersättning under tid då den försäkrade vistas i den ena av verksamheterna, men inte den andra. Svara "Nej" om du bedömer att utredningen inte är tillräcklig för att kunna ta ställning till assistansersättning för tid då den försäkrade vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.	Envalsfråga.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
104	Vad bedömer du saknas i utredningen för att kunna ta ställning till assistansersättning för tid då den sökande vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet?	Fritext	Ange i korta ordalag vad som saknades i utredningen för att du skulle ha kunnat ta ställning till assistansersättning under tid då den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.	<p>Villkor: Besvaras endast om svar "Ja, delvis" eller "Nej" på fråga 103.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 103 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet = Hopp till infotext Tillsyn.</p>
105	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att bevilja assistansersättning för tid då den sökande vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet?	1. Ja 2. Nej	Observera att om du har svarat "Ja, delvis" på frågan innan om tillräcklig utredning så ska du endast svara på denna fråga utifrån den bedömning att bevilja assistansersättning under tid i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet där du bedömer att utredningen är tillräcklig.	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om svar "Ja, helt" eller svar "Ja, delvis" på fråga 103.</p>
106	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att bevilja assistansersättning för tid då den sökande vistas i skola, barnomsorg eller daglig verksamhet?	Fritext	Ange i korta ordalag varför du skulle göra en annan bedömning än den handläggaren gjort avseende att bevilja assistansersättning för tid då den sökande vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet.	Villkor: Besvaras endast om svar nej på fråga 105.
	Tillsyn			Infotext
107	Har tid yrkats för tillsyn?	1. Ja 2. Nej	<p>Svara "Ja" om tid har yrkats för tillsyn till någon del i ärendet. , oavsett om tid har godtagits eller inte för detta. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. För att ta reda på detta behöver du ofta titta både i beslutet, behovsbedömningsstödet utredningsdel eller annan liknande samtalsdokumentation.</p> <p>Svara "Nej" om det inte framkommer något yrkande på tid för tillsyn, varken som grundläggande eller som andra personliga behov.</p>	<p>Envalsfråga</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats ska efter denna fråga inga fler frågor komma om tillsyn = STOPP frågeformuläret avslutas.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
108	Vilken tillsyn har varit aktuellt att bedöma i ärendet?	1. Tillsyn som grundläggande behov 2. Tillsyn som andra personliga behov	Ange den eller de typer av tillsyn som varit aktuella att bedöma i ärendet.	Flervalsfråga. Om enbart svarsalternativ "Tillsyn som andra personliga behov" har markerats ska inga frågor om tillsyn som grundläggande behov komma = hopp till infotext Tillsyn som andra personliga behov.
	Tillsyn som grundläggande behov			Infotext
109	Har tid beviljats för tillsyn som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	Svara "Ja" om tid till någon del har beviljats för tillsyn som grundläggande behov. Svara "Nej" om ingen tid har beviljats för tillsyn som grundläggande behov.	Envalsfråga. Villkor: Besvaras endast om svar "tillsyn som grundläggande behov" i fråga 108.
110	Varför har Försäkringskassan inte godtagit tid för tillsyn som grundläggande behov?	Fritext	Ange i korta ordalag vad anledningen är till att Försäkringskassan inte har godtagit tid tillsyn som grundläggande behov. Utgå från motiveringen i ärendet. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att inte godta tid för tillsyn som grundläggande behov. Framkommer ingen anledning eller motivering ska du ange det som svar.	Villkor: Besvaras endast om svar "nej" på fråga 109. Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 109 ska efter denna fråga inga fler frågor komma till tillsyn som grundläggande behov = hopp till infotext Tillsyn som andra personliga behov, förutsatt att svarsalternativ "Tillsyn som andra personliga behov" har markerats i fråga 108. Om man inte markerat svarsalternativ "Tillsyn som andra personliga behov" i fråga 108 ska inga fler frågor komma = STOPP frågeformuläret avslutas.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
111	Hur många timmar assistansersättning har beviljats för tillsyn som grundläggande behov i genomsnitt per vecka?	Ange antal timmar	<p>Här anger du samtliga timmar som har beviljats för tillsyn som grundläggande behov. Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika tider har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Ange "999" om det inte finns specificerat i ärendet hur många timmar som har beviljats för tillsyn som grundläggande behov.</p>	Villkor: Besvaras endast om svar ja i fråga 109.
112	Vad är grunden till att aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper har beviljats?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psykiskt tillstånd 2. Medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär 3. Medicinsk problematik, situationer uppstår där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. 4. Annat 5. Framkommer inte 	<p>Svara "Psykiskt tillstånd" om bedömningen av att det föreligger behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär i ärendet grundar sig på att den försäkrade har en psykisk funktionsnedsättning och att den försäkrade har ett utåtagerande aggressivt beteende, samt att det föreligger en risk för allvarliga konsekvenser; antingen att risken uppstår med viss frekvens eller att aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam.</p> <p>Svara "Medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär" om bedömningen av att det föreligger ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär i ärendet grundar sig på medicinsk problematik och vård av teknisk karaktär t.ex. om egenvård som inte personen själv kan hantera eller där brister i tillsyn kan medföra risker för personens hälsa.</p> <p>Svara "Medicinsk problematik, situationer uppstår där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård" om bedömningen av att det föreligger ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär i ärendet grundar sig på medicinsk problematik som blir aktuellt i situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Det krävs då att personen inte själv kan uppmärksamma när detta tillstånd uppstår och att han eller hon inte självständigt kan hantera situationen om den inträffar.</p> <p>Svara "Annat" om bedömningen av att det föreligger behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär i ärendet grundar sig på något annat än de tre ovanstående alternativen.</p> <p>Svara "Framkommer inte" om det inte går att utläsa av ärendet vad grunden är till bedömningen att det föreligger behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär.</p>	<p>Flervalfråga.</p> <p>Svarsalternativ 1-4 ska kunna anges samtidigt, men om svarsalternativ 5, "Framkommer inte" har markerats ska inga andra svarsalternativ vara valbara samtidigt.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
113	På vilken annan grund har Försäkringskassan beviljat aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper?	Fritext	Ange i korta ordalag på vilken annan grund Försäkringskassan har beviljat aktiv tillsyn av övervakande karaktär som kräver ingående kunskaper	Villkor: Besvaras endast om svarsalternativ "annat" i fråga 112.
114	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till tillsyn som grundläggande behov?	1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej.	<p>Svara "Ja, helt" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom tillsyn som grundläggande behov som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Ja, delvis" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom tillsyn som grundläggande behov som är aktuella i ärendet, men inte samtliga.</p> <p>Svara "Nej" om du bedömer att utredningen inte är tillräcklig för att kunna ta ställning till någon av de aktiviteter och moment inom tillsyn som grundläggande behov som är aktuella i ärendet.</p>	Envalsfråga.
115	Vad bedömer du saknas i utredningen för att kunna ta ställning till tillsyn som grundläggande behov?	Fritext	Ange i korta ordalag vad du bedömer saknas i utredningen för att du skulle kunna ta ställning till tillsyn som grundläggande behov.	<p>Villkor: Besvaras endast om svar "nej" eller "Ja, delvis" i fråga 114.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" har markerats i fråga 114 ska efter denna fråga inte fler frågor komma om tillsyn som grundläggande behov komma = hopp till infotext Tillsyn som andra personliga behov, förutsatt att svarsalternativ "Tillsyn som andra personliga behov" har markerats i fråga 108. Om man inte markerat svarsalternativ "Tillsyn som andra personliga behov" i fråga 108 ska inga fler frågor komma = STOPP frågeformuläret avslutas.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
116	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta tillsyn som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	Observera att om du har svarat "Ja, delvis" på frågan innan om tillräcklig utredning så ska du endast svara på denna fråga utifrån de aktiviteter och moment inom tillsyn som grundläggande behov där du bedömer att utredningen är tillräcklig.	Envalsfråga. Villkor: Besvaras endast om svar "ja, helt" eller "ja, delvis" på fråga 114.
117	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta tillsyn som grundläggande behov?	1. Det krävs inte ingående kunskap om den sökande. 2. Kriterierna för psykisk problematik är inte uppfyllda 3. Kriterierna för medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär, är inte uppfyllda 4. Kriterierna för medicinsk problematik, akut vård, är inte uppfyllda 5. Annan anledning	Om det enbart varit aktuellt med t.ex. medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär i ärendet, och det är den bedömningen som du inte håller med om ska du bara kryssa för "Kriterierna för medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär är inte uppfyllda".	Villkor: Besvaras endast om fråga 116 har besvarats med "nej". Flervalsfråga.
118	Av vilken annan anledning skulle du göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort avseende att godta tillsyn som grundläggande behov?	Fritext	Ange i korta ordalag av vilken annan anledning som du skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort avseende att godta tillsyn som grundläggande behov.	Villkor: Besvaras endast om fråga 117 har besvarats med "annan anledning"
	Tillsyn som andra personliga behov			Infotext
119	Har tid beviljats för tillsyn som andra personliga behov?	1. Ja 2. Nej	Svara "Ja" om tid till någon del har beviljats för tillsyn som andra personliga behov. Svara "Nej" om ingen tid har beviljats för tillsyn som andra personliga behov.	Envalsfråga. Villkor: Besvaras endast om svar "tillsyn som andra personliga behov" på fråga 108.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
120	Varför har Försäkringskassan inte beviljat tid för tillsyn som andra personliga behov?	Fritext	<p>Ange i korta ordalag vad anledningen är till att Försäkringskassan inte har godtagit tid för tillsyn som andra personliga behov. Utgå från motiveringen i ärendet. Motiveringen behöver inte finnas i beslutet, utan det räcker att det framkommer i akten vad handläggaren stödjer sin bedömning på att inte godta tid för tillsyn som andra personliga behov. Framkommer ingen anledning eller motivering ska du ange det som svar.</p>	<p>Villkor: Besvaras endast om fråga 119 har besvarats med "nej".</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" har markerats på fråga 119 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om tillsyn som andra personliga behov = STOPP, frågeformuläret avslutas.</p>
121	Hur många timmar assistansersättning har beviljats för tillsyn som andra personliga behov i genomsnitt per vecka?	Ange antal timmar	<p>Här anger du samtliga timmar som har beviljats för tillsyn som andra personliga behov. Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7.</p> <p>Om olika har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.</p> <p>Ange "999" om det inte finns specificerat i ärendet hur många timmar som har beviljats för tillsyn som andra personliga behov.</p>	<p>Villkor: Besvaras endast om svar ja på fråga 119.</p>
122	Hur har bedömningen av tid för tillsyn som andra personliga behov gjorts?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tidsblock av dygnet 2. Specifika moment eller situationer 3. Resterande del av all vaken tid 4. På annat sätt 	<p>Svara "Tidsblock av dygnet" om bedömningen av tid för tillsyn som andra personliga behov har gjorts i större tidssjok som motsvarar viss del av dygnet, t.ex. morgon, dag, kväll.</p> <p>Svara "Specifika moment eller situationer" om bedömningen av tid för tillsyn som andra personliga behov har gjorts för de specifika moment som kräver tillsyn.</p> <p>Svara "Resterande del av all vaken tid" om bedömningen av tid har gjorts genom att man summerat tiden för grundläggande behov och andra personliga behov och beräknat den resterande vakna tiden av dygnet som tillsyn som andra personliga behov,</p> <p>Svara "På annat sätt" om bedömningen av tid har gjorts på ett sätt som inte innefattas av "tidsblock av dygnet", "specifika moment eller situationer" eller "resterande del av all vaken tid".</p>	<p>Flervalsfråga.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
123	På vilket annat sätt har bedömningen av tid för tillsyn som andra personliga behov gjorts?	Fritext	Ange i korta ordalag på vilket annat sätt man har bedömt tiden för tillsyn som andra personliga behov.	Villkor: Besvaras endast om svar "på annat sätt" i fråga 122.
124	I vilka situationer har tillsyn som andra personliga behov beviljats?	1. I hemmet 2. Utanför hemmet 3. All vaken tid 4. Under natten	Flera val är möjliga. Om man i ärendet har beviljat tillsyn för all vaken tid ska du endast kryssa för det alternativet, även om den försäkrade är på i och utanför hemmet under den vakna tiden	Flervalsfråga.
125	Vilken eller vilka av följande grunder har Försäkringskassan tagit hänsyn till när tid beviljades för tillsyn som andra personliga behov?	1. Det finns ett behov utifrån funktionsnedsättningen att assistenten kan se den försäkrade eller befinna sig på hörbart avstånd 2. Det finns en risk för att skadliga situationer kan uppstå 3. Risken för skadliga situationer uppstår med viss frekvens 4. Det finns ett behov av att assistenten behöver finnas tillgänglig i väntan på att ett hjälpbehov ska uppstå 5. Man har använt tillsyn som en "övrigtpost"	Ange de grunder som Försäkringskassan har tagit ställning till i det aktuella ärendet när bedömning har gjorts av att bevilja tid för tillsyn som andra personliga behov. Du kan ange flera alternativ. Om tillsyn som andra personliga behov har beviljats utan någon närmare bedömning eller motivering, utan har hänförts till något som liknar en post för "övrig tid" ska du ange det sista alternativet.	Flervalsfråga.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
126	Bedömer du att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till tillsyn som andra personliga behov?	1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej	<p>Svara "Ja, helt" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom tillsyn som andra personliga behov som är aktuella i ärendet.</p> <p>Svara "Ja, delvis" om du bedömer att utredningen är tillräcklig för att ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom tillsyn som andra personliga behov som är aktuella i ärendet, men inte samtliga.</p> <p>Svara "Nej" om du bedömer att utredningen inte är tillräcklig för att kunna ta ställning till någon av de aktiviteter och moment inom tillsyn som andra personliga behov som är aktuella i ärendet.</p> <p>Ange i korta ordalag vad du bedömer saknas i utredningen för att du skulle kunna ta ställning till tillsyn som grundläggande behov.</p>	Envalsfråga.
127	Vad bedömer du saknas i utredningen för att kunna ta ställning till tillsyn som andra personliga behov?	Fritext	Ange i korta ordalag vad du bedömer saknas för att du ska kunna ta ställning till tillsyn som andra personliga behov.	<p>Besvaras endast om svar "nej" eller "Ja, delvis på fråga 126.</p> <p>Om svarsalternativ "Nej" markerats på fråga 126 ska efter denna fråga inga fler frågor komma om tillsyn som andra personliga behov = STOPP frågeformuläret avslutas.</p>
128	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta tillsyn som andra personliga behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Observera att om du har svarat "Ja, delvis" på frågan innan om tillräcklig utredning så ska du endast svara på denna fråga utifrån de aktiviteter och moment inom tillsyn som andra personliga behov där du bedömer att utredningen är tillräcklig.</p> <p>Svara "Ja" om du till alla delar skulle göra samma bedömning som handläggaren att godta tillsyn som andra personliga behov. Om du till någon del inte håller med i handläggarens bedömning svarar du "Nej".</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast för de ärenden där fråga 126 har besvarats med "ja, helt" eller "ja, delvis".</p>
129	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta tillsyn som andra personliga behov?	Fritext	Ange i korta ordalag anledningen till att du inte skulle göra samma bedömning som handläggaren avseende att godta tillsyn som andra personliga behov.	Villkor: Besvaras endast för de ärenden där fråga 128 har besvarats med "nej".

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar	Villkor och styrning
130	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren avseende tidsåtgången för tillsyn som andra personliga behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Svara "Ja" om du skulle göra samma bedömning som handläggaren av den tidsåtgång som har beviljats för tillsyn som andra personliga behov. Du måste göra en avvägning av vad du tycker är en rimlig tidsåtgång och väga det mot vad handläggaren har kommit fram till. Om du anser att handläggarens bedömning ungefär eller fullt ut överensstämmer med din ska du svara "Ja".</p> <p>Om du anser att din bedömning av tidsåtgången skiljer sig från handläggarens mer än att det kan anses vara ungefär samma bedömning ska du svara "Nej".</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om svar "ja" på fråga 128.</p>
131	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort avseende tidsåtgången för tillsyn som andra personliga behov?	1. Handläggaren har gjort en för generös bedömning av tidsåtgången 2. Handläggaren har gjort en för snäv bedömning av tidsåtgången	<p>Svara att "Handläggaren har gjort en för generös bedömning av tidsåtgången" om din bedömning är att handläggaren har godtagit mer tid än nödvändigt utifrån förutsättningarna i ärendet för tillsyn som andra personliga behov.</p> <p>Svara att "Handläggaren har gjort en för snäv bedömning av tidsåtgången" om din bedömning är att handläggaren har godtagit mindre tid än nödvändigt utifrån förutsättningarna i ärendet för tillsyn som andra personliga behov.</p>	<p>Envalsfråga.</p> <p>Villkor: Besvaras endast om fråga 130 har besvarats med "nej".</p>
132	På vilket sätt bedömer du att handläggaren har gjort en för generös bedömning av tidsåtgången?	Fritext		<p>Villkor: Besvaras endast om fråga 131 har bevarats med "för generös"</p>
133	På vilket sätt bedömer du att handläggaren har gjort en för snäv bedömning av tidsåtgången?	Fritext		<p>Villkor: Besvaras endast om fråga 131 har besvarats med "för snäv"</p>

I serien Anser har följande skrifter publicerats sedan år 2005:

- 2005:1 Regeringsrättsdomar i socialförsäkringsmål januari–december 2004. En rättsfallsöversikt
- 2007:1 EU-domar
- 2010:1 Regeringsrättens domar i socialförsäkringsmål. Januari 2005–december 2009. En rättsfallsöversikt
- 2011:1 Rättsfallsöversikt – personlig assistans
- 2012:1 En analys av vissa frågor om återbetalning och eftergift. Rättsfallsöversikt
- 2012:2 Rättsfallsöversikt – personlig assistans
- 2013:1 Rättsfallsöversikt – bilstöd
- 2013:2 Regeringsrättens och Högsta förvaltningsdomstolens domar i socialförsäkringsmål. Januari 2010–september 2012. En rättsfallsöversikt

Från år 2014 har serien Anser bytt namn till Rättslig uppföljning. I serien Rättslig uppföljning har följande skrifter publicerats sedan år 2014:

- 2014:1 Rättsfallsöversikt – aktivitetsersättning
- 2014:2 Beslutsunderlag och beslut i sjukpenningärenden. En jämförelse mellan år 2010 och år 2013. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:1 Rättsfallsöversikt – personlig assistans (föräldraansvar)
- 2015:2 Personkrets och grundläggande behov. Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:3 Sjukpenningärenden som avslutas för att dagarna tar slut. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:4 Beslutsunderlag och beslut i sjukersättningsärenden. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:5 EU-rättslig bosättningsbedömning. Rättslig kvalitetsrapport
- 2015:6 Sjukpenning i förebyggande syfte. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:7 Assistansersättning. Fritids- och samhällsaktiviteter. Dubbel assistans. Assistans under tid i barnomsorg, skola och daglig verksamhet. Tillsyn, både som grundläggande och andra personliga behov. Rättslig kvalitetsuppföljning